

HEDEN
TER BESLISSING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal van
de Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota Actieve Openbaarmaking Najaarsnota

Aanleiding

In navolging van de Beleidslijn actieve openbaarmaking nota's van 13 juni 2022 bieden wij u bij deze de beslisnota's behorend bij de Najaarsnota 2022 aan.

Besispunten

- Bent u akkoord met het op deze manier openbaar maken van de gepresenteerde nota's inclusief voorliggende nota?

Kernpunten

- Zowel de beslisnota's als de stukken worden openbaar aangeboden.
- Achter deze nota vindt u de sets nota's zoals samengesteld door AFEP en DGRB.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Datum

18 november 2022

Notanummer

2022-0000282531

Bijlagen

- Set beslisnota's Actieve Op

A/107-112027

HEDEN

TER BESLISSING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal van
de Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Beslisnota Actieve Openbaarmaking Najaarsnota

Datum

18 november 2022

Notanummer

2022-0000282531

Bijlagen

1. Set beslisnota's Actieve Op

Aanleiding

In navolging van de Beleidslijn actieve openbaarmaking nota's van 13 juni 2022 bieden wij u bij deze de beslisnota's behorend bij de Najaarsnota 2022 aan.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het op deze manier openbaar maken van de gepresenteerde nota's inclusief voorliggende nota?

Jaakhard

Kernpunten

- Zowel de beslisnota's als de stukken worden openbaar aangeboden.
- Achter deze nota vindt u de sets nota's zoals samengesteld door AFEP en DGRB.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Inventarislijst beslisnota's Najaarsnota 2022

	Datum	Naam Document	Toelichting
1	19-10-2022	Proces en tijdspad najaarsnota	
2	20-10-2022	Energiecompensatie semi(-collectieve) sector	
3	03-11-2022	Budgettair uitgavenbeeld najaarsnota	
4	09-11-2022	Najaarsnota 2022	Reactie minister
5	09-11-2022	Najaarsnota 2022	Reactie ssris Toeslagen en Douane
6	09-11-2022	Najaarsnota 2022	Reactie ssris Fiscaliteit en Belastingdienst
7		Bijlage Inleiding en Outline Najaarsnota	Bijlage Najaarsnota
8	09-11-2022	Energiecompensatie (semi-)collectieve sector	
9	10-11-2022	E-mail minister	Reactie minister; De weg gelaten stukken hebben betrekking op een onderwerp dat geen onderdeel uitmaakt van de Najaarsnota. Het kabinet heeft over dit onderwerp ook nog geen besluit genomen.
10	--	Bijlage Generale staat	Bijlage Najaarsnota
11	10-11-2022	Najaarsnota t.b.v. bespreking MR	
12	17-11-2022	Annotatie Najaarsnota 2022 voor ministerraad	Deze nota bevat de annotatie voor de Ministerraad met daarbij een actualisatie van de cijfers in de Najaarsnota na verwerking van de inkomstencijfers.
13	17-11-2022	Aanbieding Najaarsnota aan Tweede Kamer	

TER INFORMATIE
Aan
de minister

Directoraat-Generaal van
de Rijksbegroting

Persoonsgegevens

nota

Proces en tijdsplan Najaarsnota

Datum
19 oktober 2022
Notanummer
2022-0000259041
Bijlagen
geen

Aanleiding

In deze nota informeren we u over het proces en tijdsplan van de Najaarsnota.

Kernpunten

- De Najaarsnota (NJN) geeft de laatste stand van zaken van de uitgaven en inkomsten lopende het begrotingsjaar 2022. Het gaat hier om de wijzigingen die zich hebben voorgedaan na de Miljoenennota.
- Deze wijzigingen in de inkomsten en uitgaven zijn het gevolg van reguliere bijstellingen van ramingen en eventuele nieuwe maatregelen. De NJN is in de regel dan ook vooral een nota met technische (niet beleidsmatige) mutaties.
- Een bijzonder aspect dit jaar is de verwerking van de maatregelen voor de semicollectieve sector als gevolg van de stijgende energiekosten. Hier ontvangt u deze week een nota over met de stand van zaken. Op vrijdag 28 oktober ontvangt u vervolgens een notitie met een uitgewerkt voorstel.
- In de Najaarsnota wordt ook stil gestaan bij onderuitputting en wordt een update gegeven van de saldo- en schuldraming voor 2022.
- De MR-behandeling van de NJN staat gepland op 18 november. Dit betekent dat we de NJN 11 november aanleveren bij AZ. Op 14 december staat de plenaire behandeling in de Tweede Kamer gepland. Mogelijk volgt dan nog dit jaar een behandeling in de Eerste Kamer.
- Gelet op het krappe tijdsplan ontvangt u op 3 november een nota met het budgettaire cijferbeeld, de inleiding en outline van de NJN. Deze bespreken we op maandag 7 november met u.

Toelichting

Inhoud

- De NJN bestaat hoofdzakelijk uit het uitgavenbeeld met daarin de plafondtoetsen van de vier verschillende deelplafonds (Rijksbegroting, Sociale Zekerheid, Zorg en Investerings) en het inkomstenbeeld. Daarnaast bevat de NJN een update van de raming van het overheidssaldo en de overheidsschuld voor 2022.
- In de plafondtoetsen wordt stilgestaan bij de verwachte onderuitputting in het lopende begrotingsjaar en de daar aan gekoppelde in=uit taakstelling (1,3 miljard). Tijdens de augustusbesluitvorming is 2,1 miljard aanvullende onderuitputting ingeboekt. Dit jaar moet daarmee in totaal 3,4 miljard aan onderuitputting nog ingevuld worden. Indien het niet lukt deze 3,4 miljard

uiterlijk bij het financieel jaarverslag in te vullen, dan leidt dit tot een verslechtering van het overheidssaldo in 2022.

- De maatregelen van de semicollectieve sector als gevolg van de gestegen energiekosten zullen daarnaast in een aparte paragraaf toegelicht worden.
- Ook bevat de NJN een aantal technische bijlagen met onder andere een overzicht van de belasting- en premieontvangsten, een overzicht van de uitgaven aan corona, Oekraïne, toeslagen en Groningen en de verticale toelichting op de diverse begrotingshoofdstukken.

Planning

Tabel 1 toont de belangrijkste momenten in het proces van de NJN waar u bij betrokken bent. Daaronder treft u ook een toelichting.

Tabel 1 Globale Planning NJN

Oktober	
Vr 28 okt.	Nota met voorstel voor (semi)-collectieve sector naar minister
November	
Do 3 nov.	Notitie met eerste budgettaire beeld en outline + inleiding NJN naar minister
Ma 7 nov.	Bespreken budgettaire beeld en NJN (om 11:30u)
Woe 9 nov.	NJN naar minister (zonder inkomstcijfers en zorg)
Vr 11 nov.	Aanleveren NJN bij AZ (zonder inkomstcijfers)
Vr 18 nov.	MR-behandeling NJN
December	
Do 1 dec.	Uiterlijk versturen van de NJN aan de Kamer.
Ma 5 – Vrij 9 dec.	Schriftelijke vragen NJN
Vrij. 2 dec.	Vorbereidingsdossier debat naar minister
Woe 7 dec.	Vorbereiding debat (15:00u)
Woe 14 dec.	Debat NJN

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HEDEN
TER INFORMATIE
Aan
de minister

*Update?
21 gesprek*

Inspectie der
Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Energiecompensatie (semi-) collectieve sector

Datum
20 oktober 2022

Notanummer
2022-0000259987

Bijlagen
geen

Aanleiding

Conform de afspraken uit de APB wordt onderzocht hoe (semi-) collectieve sectoren kunnen worden gecompenseerd voor de gestegen energieprijzen. Tijdens de MR van 30 september is afgesproken dat vakdepartementen voorstellen bij de IRF kunnen aanleveren. Deze informatie is afgelopen vrijdag ontvangen. Met deze nota informeren wij u over de stand van zaken en de vervolgstappen in het overleg met de vakdepartementen om tot een gedragen voorstel te komen. Wij verwachten u na het Herfstreces een uitgewerkt voorstel te kunnen voorleggen.

Kernpunten

- De aangeleverde informatie bevat veelal een schatting van mogelijke prijsstijgingen in sectoren. De wijze waarop deze berekeningen zijn gemaakt loopt uiteen waardoor deze niet te vergelijken zijn en ook nog niet volledig. In totaal is er nu ca. 1,6 mld geclaimd plus PM-en. De ongelijksoortigheid en onvolledigheid biedt daarom geen goede basis om energiesteun vorm te geven. Grofweg vallen twee zaken op:
  - 1) er is in de meeste sectoren geen acuut liquiditeitsprobleem in 2022 bij instellingen/ organisaties; en
  - 2) in alle sectoren stijgen de prijzen en blijven ook na 2023 naar verwachting op een hoger niveau. Dit is met onzekerheid omgeven. Het bekostigingsvraagstuk is meerjarig.
- Naast het verder analyseren en bespreken van de aangeleverde informatie verkennen we daarom nu ook een alternatieve route waarbij de reeds vastgestelde prijsindexatie eenmalig additioneel wordt verhoogd voor de recente prijsstijging uit de afgelopen maanden. Het is evident dat collectieve sectoren zoals onderwijs, gevangenis, e.d. de hogere prijzen niet kunnen doorberekenen. Het niet vergoeden van hogere energiekosten betekent eigenlijk een efficiencykorting.
- Een alternatieve route (i.p.v. per sector de problematiek bezien) is het uitzonderlijke verschil in de prijsstijging tussen de CEP-raming CPB van maart en de MEV-raming van augustus toe te voegen aan de begrotingen. Het verschil in prijsontwikkeling (tussen CEP en MEC) bedraagt circa 1,5 miljard euro incl. GF/PF structureel. De wijze waarop een dergelijke aanpassing het beste kan worden vormgegeven wordt komende week verder uitgezocht. We denken bijvoorbeeld om nu voor 2023 het in 2022 misgelopen verschil in prijsontwikkeling te vergoeden en de eventuele structurele verwerking in het voorjaar te bezien. Politiek is toezegging gedaan voor 2022 en 2023.

- Een belangrijke overweging hierbij is dat het CBS op dit moment de inflatiecijfers opnieuw beziet en mogelijk de cijfers 2022 neerwaarts aanpast, maar voor 2023 extra zal verhogen. De extra verhoging in 2023 loopt automatisch in de prijsbijstelling 2023. Vraag is daarom of we niet proactief moeten zeggen tegen de departementen dat we de misgelopen prijsbijstelling 2022 zullen compenseren. Uiteraard gaan we dit niet dubbel doen en zullen we de verwachte CBS-bijstelling expliciet verdisconteren.
- Aankomende week wordt daarom met departementen verder gesproken of het verhogen van de prijsindexatie een gedragen oplossing biedt waarmee semi- collectieve sectoren voldoende kunnen worden ondersteund. Voorkomen moet worden dat zowel de prijsindexatie wordt verhoogd als specifieke regelingen worden ingericht. Dat zou namelijk dubbelop zijn.
- Een verhoging van de prijsbijstelling kan worden toegevoegd aan de begrotingen; het Gemeente- en het Provinciefonds krijgt dan automatisch ook haar deel. Reguliere aanpassingen van de prijsbijstelling worden normaliter gecorrigeerd op het uitgavenplafond, dit zouden we ook met deze buitengewone aanpassingen kunnen doen. Deze bijstelling loopt dan in het EMU-saldo, maar hiertegenover staan ook hogere inkomsten door de inflatie. We moeten dit nog wegen.
- Het CBS werkt dus aan een mogelijke nieuwe vaststelling van de inflatie en hoe vaste energiecontracten beter in de inflatiecijfers kunnen worden gereflecteerd. Dit kan leiden tot aanpassingen van de inflatiecijfers 2022 (wsl neerwaarts) en 2023 (wsl opwaarts). Deze discussie willen we dus meenemen in ons definitieve voorstel aan u en mogelijk de structurele doorwerking na 2023 pas bij Voorjaarsnota bezien.
- De zekerheid voor collectieve sectoren dát de prijsindexatie voor 2023 wordt verhoogd kan eventueel dan al wel worden geboden in de Najaarsnota. Dit sluit aan op de toezegging hierover tijdens de APB.
- Voor de komende winter lijkt het nodig gegeven de energie-intensiteit om in ieder geval specifiek naar de zwembaden te kijken voor gerichte compensatie voor de stijgende energieprijzen. Hiervoor lijkt VWS ook dekking in beeld te hebben. Ook kan worden bezien of er bijvoorbeeld een noodfonds voor zorgaanbieders die in de liquiditeitsproblemen komen, moet worden opgericht. Dergelijke regelingen dienen te worden gedekt.
- Voor de culturele sectoren zou in geval van de keuze voor verhoging van de prijsindexatie gelden dat de door het Rijk gesubsidieerde instellingen een hogere bijdrage van het Rijk kunnen krijgen en gemeenten de gemeentelijk gesubsidieerde instellingen kunnen ondersteunen uit de verhoging van het Gemeentefonds. Instellingen zonder subsidierelatie met het Rijk en/of gemeenten, zouden de prijsstijgingen moeten opvangen door besparingen en/of verhoging van de entreegelden. Deze variant wordt ambtelijk verkend.

Toelichting

Reguliere systematiek voor prijsbijstelling

- Stijgende (energie)prijzen worden normaal gesproken (op macroniveau) volledig gecompenseerd bij de Voorjaarsnota door de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling (LPO) op basis van CEP-cijfers uit maart van het CPB. In verband met de snel toegenomen inflatie sinds de CEP-cijfers van 2022 lopen vakdepartementen structureel nu circa 1,5 miljard prijsbijstelling mis.
- Indien deze misgelopen prijsbijstelling wordt hersteld bij Voorjaarsnota 2023 wordt de bekostiging vanuit het Rijk weer op peil gebracht met de actuele inflatie. Onze inschatting is dat voor alle uitgaven waar wij als Rijk een financieringsrelatie mee hebben een extra prijsbijstelling op macroniveau

afdoende is. Vakdepartementen hebben daarmee in onze ogen voldoende bewegingsruimte om het grootste deel van de problematiek zelf in te passen.

- Het gemeente- en provinciefonds kan ook meelopen in de extra tranche prijsbijstelling 2022 waardoor ook zij over voldoende middelen zouden moeten beschikken voor de stijgende energieprijzen. Hiermee kunnen dan ook instellingen worden gecompenseerd die door gemeenten worden bekostigd zoals sport- en cultuurinstellingen.
- Aangezien er momenteel discussie loopt met het CBS over de precieze definitie van inflatie dient ook deze uitkomst te worden betrokken. Daarbij kan bekeken worden of de volledige tranche dient te worden uitgekeerd of dat slechts een deel onder het mom van energiebesparing wordt geboekt. Normaliter wordt het uitgavenkader gecorrigeerd voor de LPO.

Waarvoor schiet reguliere prijsbijstelling mogelijk tekort?

- Naast een generieke extra prijsbijstelling dient te worden bezien of 1) sommige individuele instellingen alsnog in de problemen komen en 2) of er gehele sectoren zijn waar additionele energiecompensatie nodig is. Ons voorstel is om in kaart te brengen of er al voldoende vangnetten bestaan om individuele instellingen in liquiditeitsproblemen te helpen. Specifieke steun is in dat geval niet nodig.
- Er zijn sectoren zoals zwembaden, sport en cultuur die geen (volledige) bekostigingsrelatie met het Rijk hebben waardoor de prijsbijstelling geen (volledige) oplossing is. Bekeken moet worden of deze sectoren aanvullend steun nodig hebben. Dit hangt onder andere af van hoe energie-intensief deze sectoren zijn en of ze de stijgende energieprijzen zelf kunnen compenseren, bijvoorbeeld via toegangsprijzen of contributies. In ieder geval de cultuursector lijkt niet energie-intensief te zijn en de beperkte prijsstijgingen door te kunnen berekenen in de tarieven. Steun bovenop de reguliere LPO uitkering voor individuele instellingen of specifieke sectoren ligt daarom niet direct voor de hand. Voor de zwembaden ligt dit anders: die zijn zeer energie-intensief en hebben minder mogelijkheden om tarieven te verhogen i.v.m. gemeentelijke afspraken. Het merendeel van de zwembaden valt naar verwachting buiten de TEK.
- Voor de zorg geldt dat de tarieven veelal al vaststaan voor heel 2023 waardoor prijsbijstelling mogelijk geen oplossing biedt. Gekeken wordt naar mogelijkheden om toch binnen de reguliere systematiek tot een oplossing te komen. Waar deze mogelijkheden niet bestaan, wordt gekeken naar de noodzaak van bijvoorbeeld een noodfonds voor zorgaanbieders die in de liquiditeitsproblemen komen.
- De kinderopvang is een private sector die zelf tarieven bepaalt. De overheid heeft geen directe financieringsrelatie en de sector ontvangt geen vergoeding via loon- en prijsbijstellingssystematiek. Wel compenseert de overheid ouders via de kinderopvangtoeslag voor kosten aan kinderopvang. De maximum uurprijzen voor de kinderopvangtoeslag worden geïndexeerd volgens de onderliggende wet. Indien deze indexering lager is dat gestegen tarieven in de sector, dan stijgt de eigen bijdrage van ouders aan de kinderopvang. Tegelijkertijd heeft het kabinet in augustus besloten de koopkracht van huishoudens te verbeteren. Daarin heeft ook de kinderopvangtoeslag meegelopen. We brengen bij het vervolgproces de voor- en nadelen in beeld van het mee laten lopen van de kinderopvang in deze exercitie.

TER BESPREKING MA 7/11 14:30

Aan

de minister

Inspectie der
Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Budgettair uitgavenbeeld Najaarsnota

Aanleiding

Middels deze notitie informeren wij u over het budgettaire beeld bij Najaarsnota (NJN). In de bijlage treft u de inleiding en outline van de NJN. Maandag 7 november bespreken we het cijferbeeld en de stukken met u. Op woensdag 9 november ontvangt u een volledige versie van de NJN. Op vrijdag 11 november leveren wij de NJN aan bij AZ voor agendering in de MR van 18 november. De NJN dient uiterlijk 1 december verstuurd te worden naar de Tweede Kamer.

Datum

3 november 2022

Notanummer

2022-0000268106

Bijlagen

geen

Bespreekpunten

1. Bent u akkoord met de voorgestelde outline en de voorzet voor de inleiding?
2. Bent u akkoord met de budgettaire verwerking? Specifiek vragen wij uw akkoord op de dekking van de asieltegenvaller en het discussiepunt met JenV.

1. Outline, inleiding en planning

- De NJN geeft de laatste stand van zaken van de uitgaven en inkomsten voor 2022. Het gaat om wijzigingen na de Miljoenennota (MN).
- Deze wijzigingen in de inkomsten en uitgaven zijn het gevolg van reguliere bijstellingen van ramingen en nieuwe maatregelen sinds MN. De NJN is daarom hoofdzakelijk een nota met vooral technische (niet beleidsmatige) wijzigingen op de begroting. Gegeven de bijzondere situatie bevat de NJN dit jaar wél een vooruitblik op de dekkingsopgave van het energiepakket voor 2023. De bespreking in de MR kunt u daarom benutten om deze dekkingsopgave te agenderen en te benadrukken dat in het voorjaar alles moet worden gedekt inclusief de kosten van de stijgende rente-uitgaven.
- Daarnaast bevat de NJN een voorstel voor (semi-) collectieve sectoren. Hier wordt nog aan gewerkt. U ontvangt daarom dit voorstel maandag separaat.
- De NJN die we 11 november aanleveren bij AZ voor de MR behandeling op 18 november is nog zonder de inkomstencijfers. In de annotatie voorafgaand aan de MR informeren wij u over de effecten van deze cijfers op saldo en schuld.
- De outline (bijlage 1) geeft een beeld van hoe de NJN is opgebouwd.

2. Budgettair beeld

- Door hogere opvangkosten bij het COA vallen de uitgaven voor asiel 411 mln. hoger uit dan geraamd. Hiervan wordt 160 mln. via het ODA-budget gedekt waardoor een tekort van 251 mln. resteert. De bewindspersonen van JenV hebben aangegeven bereid te zijn de helft van de eigen onderuitputting (35 mln.) in te willen zetten als dekking. Het overige deel wordt dan gedekt met

rijksbrede onderuitputting. Wij adviseren u om eerst de volledige eigen onderuitputting (71 mln.) van JenV als dekking in te zetten omdat asiel een specifiek dossier is. De resterende 180 mln. wordt dan gedekt met rijksbrede onderuitputting. Dit voorstel bespreken we graag maandag met u.

- BHOS levert in 2022 een grotere bijdrage (160 mln.) vanuit het ODA-budget dan op basis van de systematiek nodig is. Dit is voor BHOS gunstig, omdat hiermee het deel, dat via nacalculatie in het voorjaar volgt, kleiner wordt.
- Het generale beeld laat tegenvallers zien bij de boeten en afpakken ontvangsten bij JenV. Deze tegenvallers hoeven niet specifiek gedekt te worden conform de begrotingsregels.
- De onderuitputting op de begrotingen bedraagt 2,8 mld. (tabel 2).
- In augustus is op basis van de CPB-raming, boven op de reguliere in=uit taakstelling, een bedrag van 2,1 mld. taakstellende onderuitputting ingeboekt aanvullend op de reguliere in=uit taakstelling van 1,4 mld. Deze aanvullende taakstelling wordt nu volledig ingevuld met onderuitputting. Daarnaast wordt 0,1 mld. van de reguliere in=uit taakstelling ingevuld. Bij het jaarverslag moet dan nog 1,3 mld. van de resterende in=uit taakstelling ingevuld worden. Indien dit niet ingevuld wordt leidt dit tot een verslechtering van het EMU-saldo. De verwachting is dat het lukt om deze 1,3 mld. in te vullen. De afgelopen vijf jaar bedroeg de extra onderuitputting bij het jaarverslag namelijk gemiddeld 1,6 mld.
- Vooruitlopend op het voorjaar is het voorstel om voor een aantal urgente dossiers (780 mln. in totaal) onderuitputting via kasschuiven naar volgend jaar mee te nemen (Tabel 3).
- Een klein deel van de realisatiecijfers van de zorg ontvangen we nog op 9 november. Dit zal het uitgavenbeeld beperkt beïnvloeden.
- De Oekraïne-gerelateerde uitgaven zijn met 0,9 mld. naar boven bijgesteld tot 4,9 mld. in 2022 (tabel 4). Dit wordt hoofdzakelijk verklaart doordat 730 mln. niet in 2023 maar al in 2022 aan gemeenten wordt overgemaakt.
- Voor de corona-gerelateerde uitgaven is de raming met 2,1 mld. naar beneden bijgesteld tot 13,2 mld. (tabel 5).
- De bijstellingen op de corona en Oekraïne uitgaven worden buiten het uitgavenplafond verwerkt, en leveren dus geen ruimte onder het plafond op.
- Voor het vullen van de gasberging Norg is het voorstel om de 0,7 mld. hogere kosten net zoals bij Miljoennota te verwerken met een plafoncorrectie.

Toelichting

- In tabel 1 is het budgettaire beeld van de Najaarsnota opgenomen.
- Op alle begrotingen blijven middelen over. De onderuitputting per begroting is weergegeven in tabel 2.
- In tabel 3 is weergegeven welke middelen per dossier kunnen worden meegenomen naar 2023.
- De tabellen 4 en 5 bevatten de ramingsbijstellingen voor Oekraïne- en corona-gerelateerde uitgaven.

Tabel 1. Totaalbeeld uitgaven Najaarsnota

in mln. euro's	2022
Generale dossiers	282
Afpakken (JenV)	289
Boeten (JenV)	86
Dividenden	-80
Rente	-18
Studiefinanciering rente ontvangsten	5
Mee-/Tegenvallers	-3.023
Asiel (inclusief ODA 411 mln.)	251
Waterschade Limburg (LNV en JenV)	-176
Uitvoeringsinformatie SZW	-291
Uitvoeringsinformatie VWS (ZvW, niet IZA)	PM
Onderuitputting	-2.807
<i>waarvan kasschuiven</i>	<i>-780</i>
Eerder besloten kasschuiven	526
Kasschuif Energletoelage	500
Kasschuif uitvoeringskosten stikstof	26
Invullen taakstellende onderuitputting (2,1 mld.)	2.100
Invullen in=uit taakstelling (1,4 mld.)	115
Totaal	0

Tabel 2. Onderuitputting per begroting

In mln. euro's	
AZ	-2
BZK	-338
JenV	-71
OCW	-185
FIN	-148
Defensie	-748
IenW	-200
EZK	-391
LNV	-137
SZW	-41
VWS	-114
HGIS	-73
AP	-359
Totaal	-2.807

Op de Aanvullende Post (AP) is 359 mln. onderuitputting. Dit bestaat onder andere uit het afboeken van de reservering Digitale Veiligheid (170 mln.), de reservering voor Brexit Adjustment Reserve (BAR) (63,1 mln.) en de reservering Traditioneel Eigen Middelen (60 mln.). Ook resteerde nog 9,3 mln. aan coalitieakkoordmiddelen, welke niet meer worden opgevraagd in 2022 en daarom zijn afgeboekt.

Tabel 3. Kasschuiven welke worden ingepast bij VJN 2023

In mln. euro's	2022
Asiel huisvesting (BZK)	-116
Kwijtschelden publieke schulden (BZK)	-160
Kasschuif Jeugdzorg (VWS)	-9
Brexit Adjustment Reserve (EZK, LNV, AP)	-257
Personeel veiligheidsregio's (BZK)	-33,1
Waterschade Limburg (JenV)	-35
Digitale veiligheid (AP)	-170
Totaal	-780

Tabel 4. Oekraïne gerelateerde uitgaven

In miljoenen euro's		2022
Stand Miljoenennota 2023		3.947
Trustfund Wereldbank	BZ	180
NAVO Trust Fund	BZ	18
MANTRA-programma	BZ	2
Gemeentelijke en particuliere opvang	JenV	730
Uitvoeringskosten IND	JenV	7
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	OCW	-2
Militaire goederen	DEF	11
International Fund for Ukraine (IFU)	DEF	100
Kindregelingen	SZW	-39
Werktijdverkorting	SZW	-64
Zorg aan onverzekerden (SOV)	VWS	-22
Transport medische evacuees	VWS	-9
Stand Najaarsnota		4.858

Tabel 5. Corona gerelateerde uitgaven

In miljoenen euro's		2022
Totale uitgaven bij MJN 2023		15.329
JenV		-28
BZK		10
OCW		-74
Defensie		-1
IenW		-51
EZK		-410
<i>w.v. TVL</i>		<i>-300</i>
LNV		2
SZW		-57
VWS		-1.373
<i>w.v. Testcapaciteit RIVM en GGD</i>		<i>-784</i>
<i>w.v. Medische beschermingsmiddelen</i>		<i>-268</i>
<i>w.v. Vaccin ontwikkeling en medicatie</i>		<i>-138</i>
GF + PF		221
<i>w.v. Inkomstenderving</i>		<i>153</i>
AP		-370
<i>w.v. Inkomstenderving</i>		<i>-361</i>
Totale bijstellingen bij NJN 2022		-2.130
Totale uitgaven bij NJN 2022		13.199

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister

TER INFO
Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
in Financiën – Toeslagen en Douane

nota

Najaarsnota 2022

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

Datum

9 november 2022

Notanummer

2022-0000274828

Bijlagen

1. Najaarsnota 2022
2. Generale Staat
3. MR-aanbiedingsformuli

Aanleiding

Vrijdag 18 november wordt de Najaarsnota (NJN) behandeld in de MR. Ter voorbereiding treft u bijgevoegd de conceptversie van de NJN die vrijdag 11 november verstuurd wordt richting AZ. De NJN moet uiterlijk 1 december naar de Kamer gestuurd worden.

Beslispunten

- Afgelopen maandag hebben we met u het cijferbeeld en de inleiding van de Najaarsnota besproken. Bent u (minister) akkoord met verzending van de Najaarsnota aan de Ministerraad, na verwerking van de zorgcijfers en laatste tekstuele opmerkingen?
- Eventuele opmerkingen bij bijvoorbeeld de inleiding ontvangen we graag donderdag, zodat we deze kunnen verwerken in de versie voor de Ministerraad.
- Wilt u (minister) alvast het bijgevoegde MR-aanbiedingsformulier ondertekenen?

Kernpunten

- De huidige versie van de NJN bevat nog niet de geactualiseerde zorgcijfers en het inkomstenbeeld en de daaruit volgende saldo en schuld.
- In de MR-versie van aankomende vrijdag zullen de zorgcijfers nog verwerkt worden. Dit zal het uitgavenbeeld beperkt beïnvloeden.
- Volgende week zult u voorafgaand aan de MR een annotatie ontvangen inclusief een update over het inkomstenbeeld en het geactualiseerde saldo en schuld. De MR wordt mandaat gevraagd voor verwerking van deze gegevens.
- Separaat ontvangt u een beslisnota over de nieuwe maatregelen voor de (semi-) collectieve sector. In bijgevoegde NJN zijn de teksten opgenomen conform het voorstel van deze beslisnota.
- De totale asieltegenvaller bedraagt 431 mln. in plaats van 411 mln., omdat er ook extra kosten bij de IND zijn (20 miljoen euro).
- In de concept Najaarsnota is een tegenvaller van 730 mln. opgenomen voor de gemeentelijke opvang Oekraïners, omdat gemeenten fors meer voorschotten hadden aangevraagd dan JenV had verwacht. JenV informeerde ons echter op 9-11 dat deze tegenvaller vermoedelijk veel lager uitvalt met ca. 350 mln. We valideren deze nieuwe informatie t.b.v. de definitieve Najaarsnota.
- De raming voor de tijdelijke tegemoetkoming voor mkb-ondernemingen (TEK) en (de vooruitbetaling) van het prijsplafond staan in principe stil. De ramingen

zijn naar beste inzichten verwerkt in de Najaarsnota. Mocht komende week de raming nog wijzigen, dan vragen wij u mandaat om dit ook aan te passen in de definitieve Najaarsnota. U wordt ook nog apart geïnformeerd over de ISB en NvWs voor EZK.

- In de MR wordt met de Najaarsnota ook de Generale Staat meegestuurd. Deze wordt niet naar de Kamer verstuurd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

A 10-11-2022

**HEDEN
TER BESLISSING**

Aan
de minister

TER INFO

Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
in Financiën – Toeslagen en Douane

nota

Najaarsnota 2022

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

Datum

9 november 2022

Notanummer

2022-0000274828

Bijlagen

1. Najaarsnota 2022
2. Generale Staat
3. MR-aanbiedingsformulier

Aanleiding

Vrijdag 18 november wordt de Najaarsnota (NJN) behandeld in de MR. Ter voorbereiding treft u bijgevoegd de conceptversie van de NJN die vrijdag 11 november verstuurd wordt richting AZ. De NJN moet uiterlijk 1 december naar de Kamer gestuurd worden.

Beslispunten

- Afgelopen maandag hebben we met u het cijferbeeld en de inleiding van de Najaarsnota besproken. Bent u (minister) akkoord met verzending van de Najaarsnota aan de Ministerraad, na verwerking van de zorgcijfers en laatste tekstuele opmerkingen?
- Eventuele opmerkingen bij bijvoorbeeld de inleiding ontvangen we graag donderdag, zodat we deze kunnen verwerken in de versie voor de Ministerraad.
- Wilt u (minister) alvast het bijgevoegde MR-aanbiedingsformulier ondertekenen?

Kernpunten

- De huidige versie van de NJN bevat nog niet de geactualiseerde zorgcijfers en het inkomstenbeeld en de daaruit volgende saldo en schuld.
- In de MR-versie van aankomende vrijdag zullen de zorgcijfers nog verwerkt worden. Dit zal het uitgavenbeeld beperkt beïnvloeden.
- Volgende week zult u voorafgaand aan de MR een annotatie ontvangen inclusief een update over het inkomstenbeeld en het geactualiseerde saldo en schuld. De MR wordt mandaat gevraagd voor verwerking van deze gegevens.
- Separaat ontvangt u een beslisnota over de nieuwe maatregelen voor de (semi-) collectieve sector. In bijgevoegde NJN zijn de teksten opgenomen conform het voorstel van deze beslisnota.
- De totale asieltegenvaller bedraagt 431 mln. in plaats van 411 mln., omdat er ook extra kosten bij de IND zijn (20 miljoen euro).
- In de concept Najaarsnota is een tegenvaller van 730 mln. opgenomen voor de gemeentelijke opvang Oekraïners, omdat gemeenten fors meer voorschotten hadden aangevraagd dan JenV had verwacht. JenV informeerde ons echter op 9-11 dat deze tegenvaller vermoedelijk veel lager uitvalt met ca. 350 mln. We valideren deze nieuwe informatie t.b.v. de definitieve Najaarsnota.
- De raming voor de tijdelijke tegemoetkoming voor mkb-ondernemingen (TEK) en (de vooruitbetaling) van het prijsplafond staan in principe stil. De ramingen

zijn naar beste inzichten verwerkt in de Najaarsnota. Mocht komende week de raming nog wijzigen, dan vragen wij u mandaat om dit ook aan te passen in de definitieve Najaarsnota. U wordt ook nog apart geïnformeerd over de ISB en NvWs voor EZK.

- In de MR wordt met de Najaarsnota ook de Generale Staat meegestuurd. Deze wordt niet naar de Kamer verstuurd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister

TER INFO
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
in Financiën – Toeslagen en Douane

nota

Najaarsnota 2022

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

Datum
9 november 2022

Notanummer
2022-0000274828

Bijlagen
1. Najaarsnota 2022
2. Generale Staat
3. MR-aanbiedingsformuli

Aanleiding

Vrijdag 18 november wordt de Najaarsnota (NJN) behandeld in de MR. Ter voorbereiding treft u bijgevoegd de conceptversie van de NJN die vrijdag 11 november verstuurd wordt richting AZ. De NJN moet uiterlijk 1 december naar de Kamer gestuurd worden.

Beslispunten

- Afgelopen maandag hebben we met u het cijferbeeld en de inleiding van de Najaarsnota besproken. Bent u (minister) akkoord met verzending van de Najaarsnota aan de Ministerraad, na verwerking van de zorgcijfers en laatste tekstuele opmerkingen?
- Eventuele opmerkingen bij bijvoorbeeld de inleiding ontvangen we graag donderdag, zodat we deze kunnen verwerken in de versie voor de Ministerraad.
- Wilt u (minister) alvast het bijgevoegde MR-aanbiedingsformulier ondertekenen?

Kernpunten

- De huidige versie van de NJN bevat nog niet de geactualiseerde zorgcijfers en het inkomstenbeeld en de daaruit volgende saldo en schuld.
- In de MR-versie van aankomende vrijdag zullen de zorgcijfers nog verwerkt worden. Dit zal het uitgavenbeeld beperkt beïnvloeden.
- Volgende week zult u voorafgaand aan de MR een annotatie ontvangen inclusief een update over het inkomstenbeeld en het geactualiseerde saldo en schuld. De MR wordt mandaat gevraagd voor verwerking van deze gegevens.
- Separaat ontvangt u een beslisnota over de nieuwe maatregelen voor de (semi-) collectieve sector. In bijgevoegde NJN zijn de teksten opgenomen conform het voorstel van deze beslisnota.
- De totale asieltegenvaller bedraagt 431 mln. in plaats van 411 mln., omdat er ook extra kosten bij de IND zijn (20 miljoen euro).
- In de concept Najaarsnota is een tegenvaller van 730 mln. opgenomen voor de gemeentelijke opvang Oekraïners, omdat gemeenten fors meer voorschotten hadden aangevraagd dan JenV had verwacht. JenV informeerde ons echter op 9-11 dat deze tegenvaller vermoedelijk veel lager uitvalt met ca. 350 mln. We valideren deze nieuwe informatie t.b.v. de definitieve Najaarsnota.
- De raming voor de tijdelijke tegemoetkoming voor mkb-ondernemingen (TEK) en (de vooruitbetaling) van het prijsplafond staan in principe stil. De ramingen

11/11/22

Dank

Huu

zijn naar beste inzichten verwerkt in de Najaarsnota. Mocht komende week de raming nog wijzigen, dan vragen wij u mandaat om dit ook aan te passen in de definitieve Najaarsnota. U wordt ook nog apart geïnformeerd over de ISB en NvWs voor EZK.

- In de MR wordt met de Najaarsnota ook de Generale Staat meegestuurd. Deze wordt niet naar de Kamer verstuurd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Inleiding Najaarsnota

Het jaar 2022 kenmerkt zich door de grote economische en maatschappelijke onzekerheden. De vreselijke oorlog in Oekraïne die nog altijd onverminderd woedt, heeft ons laten zien dat vrijheid, veiligheid en welvaart in brede zin niet vanzelfsprekend zijn. Ook in Nederland merken we de effecten, onder andere door de historisch hoge inflatie. Er zijn zorgen over de bestaanszekerheid van huishoudens en bedrijven in ons land, ook als gevolg van andere grote maatschappelijke vraagstukken zoals de noodzakelijke transitie op het gebied van klimaat en natuur. Om aan deze zorgen tegemoet te komen heeft dit kabinet op Prinsjesdag omvangrijke en historische maatregelen aangekondigd om de effecten van de hoge inflatie voor grote groepen in de samenleving te dempen. Bijzonder is dat er dit jaar tussen de Miljoenennota en Najaarsnota een aantal extra maatregelen zijn genomen. Zo heeft het kabinet besloten de koopkrachtmaatregelen in de Miljoenennota aan te passen met een tijdelijk prijsplafond voor energie in plaats van het verlagen van de energiebelasting. De overheid neemt hiermee het risico van schommelingen in energieprijzen over van huishoudens. Ook is er een tijdelijke tegemoetkoming voor mkb-ondernemingen waarvan de energiekosten een relatief groot deel uitmaken van de totale kosten geïntroduceerd. Met behulp van deze tegemoetkoming krijgt het energie-intensieve mkb meer adem om haar bedrijfsmodel toekomstbestendig te maken. Daarnaast werkt het kabinet onverminderd door aan de gestelde prioriteiten op het gebied van bestaanszekerheid en kansengelijkheid, democratische rechtsorde, veiligheid en sterke samenleving, de internationale context, duurzaamheid, gezondheid en de economie.

PM (semi-) collectieve sector, tekstvoorstel volgt maandag 7/11

De dekkingsopgave die voor ons ligt richting het voorjaar is aanzienlijk. Het prijsplafond en de tijdelijke tegemoetkoming energiekosten voor het MKB zijn bijvoorbeeld nog niet volledig gedekt. In het voorjaar zal naar dekking moeten worden gezocht op basis van de dan geldende budgettaire ontwikkelingen, mede gebaseerd op het Centraal Economische Plan (CEP). In het voorjaar wordt ook besloten over de structurele dekkingsopgave voor de gestegen rentelasten. Gezien de uitzonderlijke omstandigheden is het belangrijk om de uitgaven en lasten integraal te blijven bezien, zoals ook gedaan in de voorjaars- en augustusbesluitvorming 2022.

Daarnaast presenteert deze Najaarsnota zoals gebruikelijk de laatste stand van zaken van de uitgaven en inkomsten voor het begrotingsjaar 2022. Het gaat hierbij om de wijzigingen voor 2022 die zich hebben voorgedaan na de Miljoenennota 2023, die op Prinsjesdag is gepresenteerd. Deze wijzigingen in de inkomsten en uitgaven zijn het gevolg van reguliere actualisatie van de uitvoering van beleid en bijstellingen van ramingen en de nieuwe maatregelen. Voor de uitgaven doen zich tegenvallers voor op asieluitgaven vanwege de hogere asielinstroom en komen er minder boeten en afpakken ontvangsten binnen op de begroting van Justitie en Veiligheid. Deze tegenvallers worden gedekt met de onderuitputting op de begrotingen. De resterende onderuitputting wordt gebruikt om de taakstellende onderuitputting (2,1 miljard) in te vullen en een deel van de reguliere in=uit taakstelling (0,1 miljard). Van de reguliere in=uit taakstelling staat nog 1,3 miljard taakstelling open voor het Financieel jaarverslag. **PM inkomsten/saldo/schuld**

Naast de Najaarsnota worden ook de daarmee samenhangende tweede suppletoire begrotingswetten aangeboden aan de Tweede Kamer. De tweede suppletoire begrotingswetten zijn de laatste reguliere mogelijkheid voor het kabinet om voor het lopende begrotingsjaar 2022 beleidsmatige mutaties aan de Tweede Kamer voor te leggen.

Leeswijzer

Paragraaf 2 geeft een overzicht van het budgettaire beeld alsmede een overzicht van de genomen budgettaire maatregelen voor 2022 inclusief een eerste overzicht van de dekkingsopgave richting het hoofdbesluitvormingsmoment in het voorjaar van 2023. Vervolgens volgt een toelichting op de verandering in de uitgaven onder het uitgavenplafond sinds de Miljoenennota 2023. Hierbij wordt als eerst een overzicht van de totale stand van de uitgaven onder het uitgavenplafond gepresenteerd. Vervolgens worden per deelplafond de plafondtoetsen gemaakt en de uitgavenmutaties toegelicht. In paragraaf 3 wordt het inkomstenbeeld gepresenteerd, met ook hierbij de bijstellingen sinds de Miljoenennota 2023. In paragraaf 4 wordt het effect van de wijzigingen in inkomsten en uitgaven op het overheidssaldo en de overheidsschuld behandeld. In paragraaf 5 wordt ten slotte een totaaloverzicht gegeven van de belangrijkste budgettaire gegevens voor het jaar 2022.

Deze Najaarsnota kent verder acht bijlagen. Bijlage 1 bevat de Verticale Toelichting. Bijlage 2 geeft een overzicht van de geactualiseerde energiemaatregelen en de dekking hiervoor in 2022 en 2023 zoals deze tijdens de Miljoenennota zijn aangekondigd. In bijlage 3 worden de coronagerelateerde uitgaven gepresenteerd. Bijlage 4 geeft een overzicht weer van de uitgaven gerelateerd aan de oorlog in Oekraïne. Bijlage 5 geeft de belasting- en premieontvangsten op kasbasis weer. In bijlage 6 wordt een overzicht gegeven van de Coalitieakkoordmiddelen op de Aanvullende Post. Bijlage 7 geeft een uitgebreid overzicht van de uitgaven gerelateerd aan het herstel van de Toeslagenaffaire en tot slot geeft bijlage 8 een overzicht van de uitgaven voor schade/versterken in Groningen.

Outline Najaarsnota

Hoofdstuk 1 Inleiding

- Toelichting kern van de Najaarsnota + leeswijzer

Hoofdstuk 2 Het uitgavenbeeld

- Toelichting budgettaire beeld
  - Tabel met budgettair beeld + toelichting
  - Overzicht onderuitputting en kasschuiven
  - Compensatie energieprijzen (semi-) collectieve sector
  - Update eerder genomen energiemaatregelen (solidariteitsheffing, inframarginale heffing, prijsplafond)
  - Dekkingsopgave richting het voorjaar (rente + energiemaatregelen)
  - Behandeling Norg, bijstelling Oekraïne en bijstelling Corona
- Totaal plafondtoets
- Deelplafondtoetsen: Rijksbegroting, Sociale Zekerheid, Zorg en Investerings

Hoofdstuk 3 Inkomstenbeeld

- Ontwikkeling/bijstelling belasting- en premieontvangsten sinds MLN 2023

Hoofdstuk 4 Overheidssaldo en overheidsschuld

- Ontwikkeling overheidssaldo en schuld sinds MLN 2023

Hoofdstuk 5 Budgettaire kerngegevens

- Begrote standen 2022

Bijlages:

- Bijlage 1: Verticale toelichting
- Bijlage 2: Overzicht Energiemaatregelen 2022 en doorloop 2023
- Bijlage 3: Coronagerelateerde uitgavenmaatregelen
- Bijlage 4: Uitgavenoverzicht Oekraïne
- Bijlage 5: Belasting- en premieontvangsten op kasbasis
- Bijlage 6: Coalitieakkoordmiddelen op de Aanvullende Post
- Bijlage 7: Herstel toeslagen
- Bijlage 8: Groningen: schade en versterken

Globale planning Najaarsnota

November	
Ma 7 nov (11:30)	Bespreken budgettaire beeld en outline Najaarsnota met minister
Wo 09 nov	Concept Najaarsnota naar minister (zonder inkomstencijfers en zorg)
Vr 11 nov	Aanleveren Najaarsnota bij AZ (zonder inkomstencijfers)
Vr 18 nov	MR-behandeling Najaarsnota (inclusief annotatie minister effect inkomstenkader)
December	
Do 1 dec	Uiterlijk versturen van de Najaarsnota aan de Kamer.
Vr 2 dec	Vorbereidingsdossier debat naar minister
Wo 7 dec	Voorbespreking debat Najaarsnota (15:00)
Ma 5 – vr 9 dec	Schriftelijke vragen NJN
Wo 14 dec	Debat Najaarsnota

**HEDEN
TER BESLISSING**
Aan
de minister

**Inspectie der
Rijksfinanciën**

Persoonsgegevens

nota

Energiecompensatie (semi-) collectieve sector

Datum
9 november 2022

Notanummer
2022-0000273854

Bijlagen
geen

Beslispunten/advies

- Gelet op uitzonderlijke opwaartse bijstelling van de prijzen 2022 na het CEP2022 (afgelopen voorjaar) leggen we het volgende aan u voor:
  1. Gaat u akkoord met in de Najaarsnota aankondigen van een extra structurele prijsbijstelling over 2022 van ca. 1,5 mld, welke bij Voorjaarsnota 2023 aan de begrotingen worden toegevoegd?
  2. Gaat u akkoord met het tegelijkertijd, in overeenstemming met de systematiek van prijsbijstelling, verhoging van het uitgavenkader met structureel ca. 1,5 mld (incl. GF/PF), zodat de extra structurele prijsbijstelling niet leidt tot een overschrijding van het uitgavenkader?
- Bovenstaande bijstelling vinden wij gelet op de uitzonderlijke situatie dat in een lopend jaar de prijzen – na vaststelling van de prijsbijstelling bij CEP – nog zo bewegen goed verdedigbaar. Hierdoor wordt de begroting aan de actuele uitgavenontwikkeling aangepast. Hiertegenover staan ook hogere inkomsten vanwege hogere nominale ontwikkeling. Departementen hebben vervolgens ruimte om de prijsbijstelling eventueel gericht in te zetten naar hun sectoren.
- Voor de zorg stellen we het volgende voor:
  3. Ook de zorg krijgt in het voorjaar een structurele prijsaanpassing van ca. 2 mld met daarbij een kaderaanpassing. De zorg krijgt deze aanpassing overigens nagenoeg automatisch.
  4. Gaat u daarnaast akkoord met het oprichten van een noodregeling voor 2022 voor zorginstellingen in de langdurige zorg (50-100 miljoen euro) en het aanpassen van de tarieven in de pleegzorg (gedekt door VWS)?
  5. Gaat u voor de curatieve zorg akkoord met een afspraak over het macrobeheersinstrument (mbi) 2022, waarbij het mbi niet ingezet wordt indien blijkt dat overschrijding van het mbi-kader veroorzaakt wordt door stijgende energiekosten die leiden tot continuïteitsproblemen?
- Voor de zwembaden en de amateursport stellen we het volgende voor:
  6. Een specifieke regeling voor zwembaden om zwemlessen mogelijk te houden van ca. 200 mln voor 2022/2023. Deze wordt voor 50 mln nu gedekt door VWS en voor 150 doorgeschoven naar het voorjaar, waarbij expliciet dekking uit de prijsbijstelling VWS een optie is en ons vertrekpunt.
  7. Een specifieke regeling voor amateursport van 6 mln gedekt door VWS.

NB: VWS moet dit voorstel nog aan hun bewindspersonen voorleggen.

Toelichting

- Tijdens de APB is toegezegd dat vanwege de sterk gestegen energieprijzen gekeken gaat worden naar gerichte ondersteuning voor de (semi-) publieke sector waaronder scholen, cultuurinstellingen, maatschappelijke voorzieningen en verenigingen. Het kabinet heeft hierbij aangekondigd aanpassingen voor de begroting bij Najaarsnota te verwerken of aan te kondigen.
- Om iets te doen zijn er twee mogelijke opties:
  1. Een generieke uitkering van een extra prijsbijstelling; of
  2. Specifieke regelingen maken;
- De interdepartementale uitvraag heeft tot de conclusie geleid dat incidenteel in 2022 de problematiek meevalt (dit beeld wordt ook cijfermatig bevestigd door de grote onderuitputting in de Najaarsnota), maar dat er brede zorgen zijn over de gestegen prijzen dit jaar sinds de CEP-raming van maart en het structurele effect daarvan.
- Specifieke regelingen zijn relatief gericht, maar complex uitvoerbaar en leveren geen structurele oplossing. Met een structurele extra prijsbijstelling lijkt een groot deel van de structurele problematiek ten aanzien van de stijgende energieprijzen te worden opgelost. De prijsbijstelling geldt ook voor het gemeentefonds. Het provinciefonds wordt tot 2026 geïndexeerd via de 'trap op trap af'-systematiek. Het provinciefonds beweegt daardoor mee met de ontwikkeling van het accresrelevante deel van de Rijksuitgaven, de structurele prijsbijstelling maakt hier onderdeel van uit. Zodoende stellen we voor om bij Voorjaarsnota een extra prijsbijstelling uit te keren. Een grove indicatie van deze extra prijsbijstelling is circa 1,5 miljard euro per jaar. Deze extra structurele prijsbijstelling zal worden gebaseerd op CEP 2023 waarbij gekeken gaat worden naar de inflatieontwikkeling over geheel 2022.
- Gegeven de grote onzekerheid van de prijsontwikkeling stellen wij voor niet nu al bij Najaarsnota tot uitkering over te gaan, maar te wachten tot Voorjaarsnota 2023. Hierbij speelt de technische discussie met het CPB en CBS over de statistische wijzigingen ten aanzien van de inflatiecijfers/ het CPI en mogelijke doorwerking op de voor de begroting gehanteerde prijscodes.
- Bij de berekening van de extra prijsbijstelling stellen wij voor de nieuwe grondslagen op basis van MN 2023 te gaan hanteren en aan te sluiten bij de reguliere uitkering prijsbijstelling komend voorjaar. Dit betekent dat alle begrotingen, begrotingsonderdelen en fondsen die meelopen in de reguliere lpo-systematiek een prijsbijstelling krijgen. Dit is het makkelijkst uit te leggen en er hoeft op deze manier ook niet specifiek onderscheid gemaakt te worden binnen begrotingen.
- Ons voorstel is om – conform reguliere LPO systematiek - het kader te corrigeren voor de extra prijsbijstelling. Dit heeft als gevolg dat hiervoor niet hoeft te worden omgebogen. Dit is in onze ogen gerechtvaardigd gegeven de hoge prijsontwikkeling sinds de raming van maart j.l. De additionele specifieke regelingen zullen wel moeten worden ingepast.
- De zwembaden zijn een zeer energie-intensieve sector die niet voldoende door de TEK geholpen wordt. Gezien het maatschappelijke belang van o.a. zwembaden is ons advies akkoord te gaan met steun voor de openbare zwembaden voor 2022 en 2023. De sector lost zelf 20% op, en de gemeenten ook 20%. De totale kosten in 2023 bedragen hiervoor 207 miljoen euro.
- Wat amateursport betreft geldt eenzelfde logica, maar wordt de steun beperkt tot het energie-intensieve deel van de sector dat niet voor de TEK in aanmerking komt (circa 3500 van de 26000 verenigingen) en wordt de steun vormgegeven via een noodfonds ipv een subsidieregeling. De totale kosten in 2023 betreffen 6 miljoen euro.

- Voor de zorg (gedeelte Zvw en Wlz) geldt dat er, t.o.v. de rest van de Rijksbegroting, extra prijsbijstelling mist in 2022. Er zijn echter geen signalen van urgente problematiek en met name in de Zvw zijn er voldoende reserves en andere mechanismen om eventuele problemen op te lossen. Wel kan door het mbi-plafond een belemmering ontstaan voor verzekeraars om aanbieders die in de problemen komen te helpen. Door hier afspraken over te maken kan deze belemmering wegenomen worden. Het macrobeheersinstrument (mbi) is een instrument waarmee zorgaanbieders in het geval van een macrobudgettaire overschrijding, verplicht kunnen worden (een deel van) deze overschrijding in euro's (terug) te storten in het Zorgverzekeringsfonds. Voor de Wlz geldt dat er minder mechanismen en reserves zijn die oplossing bieden, en stellen we voor een noodregeling van 50-100 miljoen euro op te richten voor eventuele zorginstellingen die in de problemen komen. Om pleeggezinnen voldoende te compenseren is ophoging van de tarieven nodig, dit past in principe binnen de extra prijsbijstelling. Voorstel is om deze regelingen voor VWS te dekken uit de onderuitputting op de begroting en de extra nog uit te keren prijsbijstelling.
- Voor de kinderopvangsector is ons advies om richting het voorjaar te verkennen of een extra prijsbijstelling nodig en wenselijk is. Deze sector loopt namelijk niet automatisch mee in de voorgestelde oplossing, omdat de overheid geen directe financiering biedt, maar in de kern speelt er dezelfde problematiek (de maximum uurprijzen voor de kinderopvangtoeslag worden geïndexeerd op basis van een raming bij CEP). Dit is een private sector, maar een structureel hogere eigen bijdrage a.g.v. hogere energiekosten kan leiden tot minder toegankelijkheid voor ouders.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

To:
Cc:

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From: Persoonsgegevens (BEDR/Ext/ICT)
Sent: Thur 11/10/2022 2:47:48 AM
Subject: RE: Ter lezing en reactie: voorstel NJN c.a.
Received: Thur 11/10/2022 2:47:50 AM

Dank voor alles.

De inleiding eerste para heeft een beetje een edit. Meer taal dan inhoud. Kan dit vanmiddag? Paar kleine dingen.

1. Zin over effecten kan niet alleen over oorlog Oekraïne gaan (inflatie was al stijgend door andere oorzaken); zou ook zin over einde jaars rekening betalen door huishoudens iets amenderen. Niet helemaal duidelijk wat wordt bedoeld. Algemener maken?

En woord maatschappelijk wordt vaak gebruikt maar soms voor verschillend doel?

Over dekking zou ik het wat actiever willen maken. Voorjaar klinkt ver weg. En wat strakkere teksten gebruiken (ons narratief deel?)

Ad memo semi publieke sectoren: accoord met voorstel.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Dank
Sigrid

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens <[@minfin.nl](mailto:)>
Datum: woensdag 09 nov. 2022 6:56 PM
Aan: Persoonsgegevens
Kopi:

Persoonsgegevens

Onderwerp: Ter lezing en reactie: voorstel NJN c.a.

Hoi Sigrid,
1580011

00009

Hierbij ontvang je de stukken voor de Najaarsnota per mail (de Stassen krijgen deze stukken morgen via digidoc). Je zult deze stukken ook geprint ontvangen van om ze in het vliegtuig te kunnen lezen.

Graag ontvangen we morgen je eventuele commentaar op de stukken. Als leeswijzer: de inleiding van de Najaarsnota en de beslispunten van de nota's zijn het belangrijkste.

Het MR-aanbiedingsformulier komt in de tas van donderdag ook nog langs zodat wij dit vrijdag getekend kunnen ontvangen. Uiterlijk vrijdagochtend krijg je de definitieve stukken voor verzending aan AZ tbv MR-behandeling 18 november voorgelegd.

Naast de stukken behorend bij de Najaarsnota vind je een aparte beslisnota over de energiecompensatie voor de (semi-) collectieve sector. Dit voorstel is al verwerkt in de Najaarsnota.

Buiten reikwijdte

Groet, mede namens alle betrokkenen, Persoonsgegevens

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Uitgaven	2022
Buitenlandse Zaken	
TEM-nabetaling 2e supp	30,740
TEM-nabetaling correctie MN	-0,009
Justitie en Veiligheid	
Kasschuif Wts Limburg	-35,000
Meevaller NJN: Wts Limburg	-140,000
Terugbetaling OM alsnog verbeurd verklaarde gelden eerdere kasjaren	0,206
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	
Afboeking fysieke herplaatsingsgarantie	-96,000
Afboeking garantieregeling	-20,000
Correctie Ipo kwijtschelden publieke schulden	-4,579
Kwijtschelden publieke schulden	-160,000
Personele inzet crisisnoodopvang	-30,500
Economische Zaken en Klimaat	
Kasschuif BAR	-149,000
Ophoging tijdelijk prijsplafond 2022 (nov-dec)	554,000
Toevoegen budget tijdelijke regeling prijsplafond	2.600,000
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	
Brexit Adjustment Reserve	-45,000
Ramingsbijstelling: tegemoetkoming waterschade	-1,400
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	
Energiecompensatie	-104,669
Kasschuif regeling continuïteit cruciale jeugdzorg	-8,900
Gemeentefonds	
Energietoelage	500,000
Algemeen	
Kasschuif reservering BAR	-63,098
Kasschuif reservering Digitale Veiligheid	-170,000
Saldo	2.656,791

(+= saldoverbeterend; -= saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Ontvangsten	2022
Buitenlandse Zaken	
TEM-nabetaling 2e supp	30,740
TEM-nabetaling correctie MN	-0,009
Justitie en Veiligheid	
Tegenvaller NJN: Afpakken	-289,400
Tegenvaller NJN: Boeten en Transacties	-86,000
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Tegenvaller studiefinanciering rente ontvangsten r	-5,000
Financiën	
Dividenden staatsdeelnemingen	80,297
Saldo	-269,372

Plafond Rijksbegroting**Uitgaven****Buitenlandse Zaken***TEM-nabetaling 2e supp*

Er is een Traditionele Eigen Middelen (TEM)-nabetaling van bruto 135 miljoen euro in 2022 gedaan aan de Europese Unie naar aanleiding van een herbeoordeling van dossiers. Deze middelen zijn na aftrek van perceptiekostenvergoeding overgeheveld vanaf de reservering op de aanvullende post naar de BZ-begroting. Van deze bruto betalingen is 68 miljoen euro onder voorbehoud en 67 miljoen euro definitief.

TEM-nabetaling correctie MN

Tijdens het augustusbriefloket zijn mutaties verwerkt rondom de TEM-nabetalingen. Deze cijfers stonden op dat moment nog niet volledig vast. Nu blijken deze lager te liggen dan initieel gedacht en wordt middels deze mutatie gecorrigeerd.

Justitie en Veiligheid

Kasschuif Wts Limburg

Voor de regeling Tegemoetkoming waterschade Limburg was 256 miljoen euro op de JenV-begroting gereserveerd. Vanwege de vertraagde uitbetalingen van gerealiseerde schade zal nog 35 miljoen euro in 2023 voor uitkeringen nodig zijn. Het restant van het budget valt vrij.

Meevaller NJN: Wts Limburg

Voor de regeling Tegemoetkoming waterschade Limburg was 256 miljoen euro op de JenV-begroting gereserveerd. Het beroep op deze regeling is minder groot dan aangenomen. Daarom valt een deel van het budget vrij. Op de JenV-begroting valt 175 miljoen euro in 2022 vrij. Hiervan wordt echter 35 miljoen euro doorgeschoven naar 2023 voor het afhandelen van de in dat jaar geraamde vertraagde uitbetalingen.

Terugbetaling OM verbeurd verklaarde gelden eerdere kasjaren

Deze mutatie betreft een terugbetaling aan het Openbaar Ministerie van eerder verbeurd verklaarde gelden.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Afboeking fysieke herplaatsingsgarantie

Bij de fysieke herplaatsingsgarantie wordt in samenwerking met gemeenten een fysieke herplaatsingsgarantie ingericht voor het tijdelijk plaatsen en mogelijk exploiteren van flexwoningen. Deze middelen worden in 2022 niet uitgeput, omdat er voor beide nog geen uitwerking van de garantieregelingen is. De middelen worden doorgeschoven naar 2023.

Afboeking garantieregeling

De additionele middelen voor de financiële herplaatsingsgarantie ter hoogte van 20 miljoen euro komen in 2022 niet tot besteding. De middelen worden doorgeschoven naar 2023.

Correctie lpo kwijtschelden publieke schulden

In het voorjaar heeft BZK een onjuiste LPO-uitkering ontvangen voor het kwijtschelden van de publieke schulden. Deze LPO-uitkering is bij Najaarsnota gecorrigeerd.

Kwijtschelden publieke schulden

In 2021 is in samenwerking met de publieke schuldeisers en de verantwoordelijke departementen het kwijtschelden van publieke schulden uitgewerkt. Met de medeoverheden is afgesproken dat compensatie van de uitgaven en de derving van inkomsten plaatsvindt op basis van nacalculatie (werkelijke kosten). Ook de uitvoeringskosten van de kwijtscheldingsregelingen en de uitvoeringskosten die samenhangen met het compenseren van gemeenten worden vergoed. Vanwege de verantwoordingssystematiek komen de middelen in 2022 niet tot besteding. De middelen worden doorgeschoven naar 2023.

Personele inzet crisisnoodopvang

Er zijn middelen ter hoogte van 33,1 miljoen euro toegevoegd voor de personele inzet voor de crisisopvang (CNO) van asielzoekers met als doel om te garanderen dat er voldoende opvangplekken zijn voor asielzoekers. De betalingen van de crisisopvang zullen grotendeels plaatsvinden in 2023, hierdoor wordt 30,5 miljoen euro van de middelen doorgeschoven naar 2023.

Economische Zaken en Klimaat

Kasschuif BAR

Het bedrijfsleven ervaart nadelige gevolgen van het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Daarom ontvangt Nederland middelen uit de Brexit Adjustment Reserve (BAR). Voor 2022 gaat het om het EU Handelsprogramma voor internationale bedrijven en Compensatieregelingen voor internationale bedrijven (in totaal 188 miljoen euro). De goedkeuring van de Europese Commissie voor deze regelingen duurt langer dan gepland, waardoor niet alle middelen tot besteding komen in 2022. Daardoor wordt 149 miljoen euro doorgeschoven naar 2023.

Ophoging tijdelijk prijsplafond 2022 (nov-dec)

Bij de berekening van het budgettaire beslag van de regeling Tegemoetkoming energieprijzen 2022 werd dezelfde ramingsmethodiek gebruikt als bij de verlaging van de energiebelasting. Bij deze methodiek speelt de heffing van btw een rol. Een energiebelastingkorting van 157 euro zou leiden tot een korting van 190 euro voor de consument, indien gerekend zou worden met 21% btw. Dit is echter niet het geval bij de subsidieverlening aan de energieleveranciers die de korting op de energierekening van kleinverbruikers met 190 euro in november en december mogelijk maakt. Daarom moet uitgegaan worden van een subsidie per huishouden van 190 euro, in plaats van de oorspronkelijk geraamde 157 euro. Als gevolg van het betrekken van btw in de berekening werd het benodigde beslag voor de

regeling te laag geraamd op 2,6 miljard euro, daar waar dit 3,15 miljard euro had moeten zijn. Daarbij is uitgegaan van 8,3 miljoen euro aan kleinverbruikersaansluitingen waar de subsidie op van toepassing is. Vanwege deze aanpassing van de raming is inmiddels een nota van wijziging op de Negende incidentele begroting van EZK ingediend.

Toevoegen budget tijdelijke regeling prijsplafond

Voor de periode tot 1 januari 2023 (november en december van dit jaar) is een tussenvariant uitgewerkt waarbij een prijsplafond wordt gesimuleerd. Zo zien huishoudens al begin deze winter direct effect van het prijsplafond. Kleinverbruikers ontvangen in deze maanden via de energieleveranciers een tegemoetkoming van 190 euro als korting op de energierekening. Voor deze tegemoetkoming ontvangen de energieleveranciers een eenmalige subsidie. Dit betreft een totaal bedrag van 2,6 miljard euro, dit is nog excl. de correctie op de btw (zie ophoging tijdelijk prijsplafond 2022 (nov-dec)).

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Brexit Adjustment Reserve

De visserijsector verliest quatum als gevolg van het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Daarom ontvangt Nederland middelen uit de Brexit Adjustment Reserve (BAR). Voor 2022 gaat het om de stilligregeling en liquiditeitsregeling (in totaal 45 miljoen euro). De goedkeuring van de Europese Commissie voor deze regelingen duurt langer dan gepland, waardoor deze middelen niet tot besteding komen in 2022.

Ramingsbijstelling: tegemoetkoming waterschade

Voor de regeling Tegemoetkoming waterschade was 5,5 miljoen euro gereserveerd. Het beroep op deze regeling lijkt minder groot te zijn dan oorspronkelijk aangenomen. Daarom valt een deel van het budget vrij (1,4 miljoen euro).

Volksgesondheid, Welzijn en Sport

Energiecompensatie

De steun voor amateursport en zwembaden leidt naar verwachting pas in 2023 tot uitgaven. Ter dekking van deze compensatie wordt de onderuitputting op de VWS-begroting verschoven naar 2023.

Kasschuif regeling continuïteit cruciale jeugdzorg

Met de VNG is afgesproken om dit jaar 10 miljoen euro vanuit het Gemeentefonds beschikbaar te stellen voor tijdelijke liquiditeitssteun aan jeugdzorgaanbieders als de zorgcontinuïteit in geding komt. Hiervan is 1,1 miljoen euro reeds aangevraagd en verleend aan een instelling. Het resterende bedrag wordt naar 2023 verschoven zodat deze regeling beschikbaar blijft.

Gemeentefonds

Energietoelage

In 2023 is net als in 2022 1,4 miljard euro beschikbaar om huishoudens met een laag inkomen ondersteuning te bieden voor de gestegen energiekosten. Gemeenten kunnen huishoudens die leven van maximaal 120% van het sociaal minimum een bedrag van 1.300 euro uitkeren in 2023. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, krijgen gemeenten de mogelijkheid om 500 euro per huishouden al in 2022 uit te keren. Om deze reden wordt 500 miljoen euro van de begroting 2023 naar 2022 geschoven. De middelen worden verdeeld via de algemene uitkering op grond van de reguliere verdeelsleutel voor de bijzondere bijstand.

Aanvullende Post

Kasschuif reservering BAR

Op de aanvullende post staat in 2022 22 miljoen euro geraamd voor uitvoeringskosten. In 2022 wordt er 8,9 miljoen euro opgevraagd aan uitvoeringskosten. De rest van de middelen worden doorgeschoven naar latere jaren. Daarnaast staat er nog 50 miljoen euro als reservering op de aanvullende post. De middelen zijn benodigd in 2023 en worden daarom doorgeschoven.

Kasschuif reservering Digitale Veiligheid

Op de aanvullende post is 170 miljoen euro gereserveerd voor Digitale Veiligheid. Deze middelen komen dit jaar niet meer tot besteding. Gelet op de juridische onzekerheden wordt deze reservering, net zoals vorig jaar, doorgeschoven naar 2023.

Ontvangsten

Buitenlandse Zaken

TEM-nabetaling 2e supp

Nederland ontvangt 25 procent van de bruto af te dragen nabetalingen aan Traditionele Eigen Middelen (TEM) als perceptiekostenvergoeding.

TEM-nabetaling correctie MN

Tijdens het augustusbriefloket zijn mutaties verwerkt rondom de TEM-nabetalingen. Deze cijfers stonden op dat moment nog niet volledig vast. Nu blijken deze lager te liggen dan initieel gedacht en wordt middels deze mutatie gecorrigeerd.

Justitie en Veiligheid

Tegenvaller NJN: Afpakken

Er doet zich een forse tegenvaller (289,4 miljoen euro) voor bij het afpakken van (crimineel) geld en goederen door het uitblijven van grote transacties.

Tegenvaller NJN: Boeten en Transacties

Op het dossier Boeten en Transacties doet zich een tegenvaller van 86 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door mobiliteitsbeperkende coronamaatregelen aan het begin van het jaar, hogere brandstofprijzen, en het vervangen van flietspalen en trajectcontroles waardoor deze tijdelijk uitgezet moeten worden.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*Tegenvaller studiefinanciering rente ontvangsten r*

De relevante ontvangsten van rente over studiefinanciering zijn lager dan geraamd.

Financiën*Dividenden staatsdeelnemingen*

Een actualisatie van de dividendramingen van de staatsdeelnemingen geeft voor het jaar 2022 een positieve bijstelling als gevolg van de definitieve vaststellingen van de dividenden.

(- = saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Uitgaven	2022
Justitie en Veiligheid	
Gemeentelijk opvang Oekraïners	350,000
Werkzaamheden IND ihkv Oekraïne	7,000
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Meevaller studiefinanciering uitgaven nr	-125,000
Oekraïne meevaller noodhulp studenten	-1,886
Tegenvaller studiefinanciering uitgaven nr	25,000
Financiën	
Kapitaalinjectie invest international	-37,000
Kapitaalinjectie invest nl	-130,000
Schade-uitkering EKV - Niet afgesloten dossier (n)	33,000
Defensie	
Compensatie international fund for ukraine (ifu)	100,000
Verwerken compensatie oek van biv naar dmo	-9,386
Levering militaire goederen	10,500
Economische Zaken en Klimaat	
Afboeken nrg-lening (generaal beeld)	-0,921
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	
Rijksbijdrage Zwangere zelfstandigen (ZEZ)	-3,565
Rijksbijdrage tegemoetkoming arbeidsongeschiktheid	2,699
Diergezondheidsfonds	
Bijstelling prognose bestrijding	43,217
Saldo	643,658

(+= saldoverbeterend; -= saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Ontvangsten	2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	
Ontvangsten benzineveilingen	45,286
Ontvangsten bodemmateriaal	5,200
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Tegenvaller studiefinanciering ontvangsten nr	-60,000
Financiën	
Dividenden staatsdeelnemingen	-10,246
Economische Zaken en Klimaat	
Verlaging ontvangsten cova-heffing 2022	-12,486
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	
Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	-0,918
Diergezondheidsfonds	
Bijstelling prognose ontvangsten	-0,039
Bijstelling saldo m.b.t. ruimingskosten nertsen	-3,272
Overschrijding DGF-plafond door vogelgriep	33,600
Saldo	-2,875

Niet-relevant voor het uitgavenplafond**Uitgaven****Justitie en Veiligheid***Gemeentelijk opvang Oekraïners*

Door gemeenten zijn in 2022 fors meer voorschotten dan verwacht aangevraagd voor de realisatie van gemeentelijke en particuliere opvang. Dit leidt tot meeruitgaven in 2022 van 350 miljoen euro. De definitieve bijdrage aan de gemeenten wordt middels nacalculatie op basis van de daadwerkelijke kosten bepaald.

Werkzaamheden IND ihkv Oekraïne

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft hogere uitvoeringslasten als gevolg van inkomende Oekraïense ontheemden. In navolging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne worden o.a. de identiteitsdocumenten van Oekraïense ontheemden door de IND voorzien van een sticker die de beschermde status weergeeft.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Meevaller studiefinanciering uitgaven nr

De niet-relevante uitgaven van studiefinanciering zijn lager dan geraamd. Dit betreffen voornamelijk de rentedragende leningen en het collegegeldkrediet die naar beneden zijn bijgesteld op basis van de actuele realisatiecijfers van dit jaar.

Oekraïne meevaller noodhulp studenten

In het kader van noodhulp voor studenten uit Oekraïne, Wit-Rusland en Rusland zijn er bij Voorjaarsnota 2022 middelen beschikbaar gesteld. De middelen voor het middelbaar beroepsonderwijs bleken uiteindelijk niet nodig en in het hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs bleken minder middelen nodig dan begroot. Deze middelen vloeien volgens afspraak terug naar de Rijksbegroting.

Tegenvaller studiefinanciering uitgaven nr

De niet-relevante uitgaven van studiefinanciering zijn hoger dan geraamd.

Financiën

Kapitaalinjectie invest international

In 2022 wordt minder kapitaal gestort dan geraamd (37 miljoen euro). Het totaal van de beoogde kapitaalinjecties wijzigt niet, alleen in de kasreeks vindt een verschuiving plaats naar latere jaren.

Kapitaalinjectie invest nl

In 2022 wordt minder kapitaal gestort dan geraamd (130 miljoen euro). Het totaal van de beoogde kapitaalinjecties wijzigt niet, alleen in de kasreeks vindt een verschuiving plaats naar latere jaren.

Schade-uitkering EKV - Niet afgesloten dossier (n)

In 2022 valt de schade-uitkering naar verwachting 33 miljoen euro hoger uit dan begroot. Dit heeft onder meer te maken met onverwachte schade-uitkeringen op projecten in Sri Lanka waar er sprake is van een onstabiele politieke situatie.

Defensie

Compensatie international fund for ukraine (ifu)

Defensie draagt 100 miljoen euro bij aan het initiatief van het VK tot oprichting van het 'International Fund for Ukraine' (IFU). Het IFU is bedoeld voor het gezamenlijk aanschaffen van (zwaar) Defensiematerieel ter ondersteuning van Oekraïne. Met gezamenlijke inkoop kan een voorrangpositie worden afgedwongen bij wapenleveranciers, waardoor snelle levering kan plaatsvinden aan de Oekraïense krijgsmacht.

Verwerken compensatie oek van biv naar dmo

Defensie heralloceert de generale middelen vanuit het BIV naar de artikelen op het Defensiematerieelfonds van waaruit de bijdrage van goederen aan Oekraïne zijn verstrekt uit eigen (operationele) voorraad.

Levering militaire goederen

Defensie verleent steun aan Oekraïne door het leveren van militaire goederen. Hier is bij Najaarsnota 11 miljoen euro aan toegevoegd. Voor zover de leveringen uit eigen (operationele) voorraad hebben plaatsgevonden, is de vervangingswaarde geraamd en is er een inschatting gemaakt van het moment waarop vervanging plaats kan vinden.

Economische Zaken en Klimaat

Afboeken nrg-lening (generaal beeld)

Op de openstaande lening aan NRG worden in 2022 geen uitgaven verwacht. De onderuitputting vloeit terug naar de algemene middelen.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Rijksbijdrage Zwangere zelfstandigen (ZEZ)

Op het artikel Rijksbijdragen staan verschillende bijdragen van het Rijk aan de sociale fondsen. Rijksbijdragen zijn bedoeld om specifieke uitgaven te financieren of om tekorten in het fonds aan te vullen. De uitgaven aan de regeling Zelfstandig en Zwanger blijken lager dan eerder geraamd. Daardoor wordt de Rijksbijdrage ook lager.

Rijksbijdrage tegemoetkoming arbeidsongeschiktheid

Op het artikel Rijksbijdragen staan verschillende bijdragen van het Rijk aan de sociale fondsen. Rijksbijdragen zijn bedoeld om specifieke uitgaven te financieren of om tekorten in het fonds aan te vullen. Het betreft de Rijksbijdrage voor de tegemoetkoming aan arbeidsongeschikten. De uitgaven aan de tegemoetkomingen vallen hoger uit, waardoor ook de Rijksbijdrage hoger wordt geraamd.

Diergezondheidsfonds*Bijstelling prognose bestrijding*

Dit betreft een verhoging van de uitgaven voor bestrijding van dierziekten (43,2 miljoen euro). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vogelgriep.

Ontvangsten**Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties***Ontvangsten benzineveilingen*

Dit betreft de meerontvangsten op de post benzineveilingen die op de begroting van BZK worden ontvangen. De veilingopbrengsten van de benzinestations langs Rijkswegen zijn 45 miljoen euro hoger dan geraamd.

Ontvangsten bodemmateriële

Dit betreft de meerontvangsten op de post bodemmateriële die op de begroting van BZK worden ontvangen. Deze meeropbrengsten zijn 5 miljoen euro hoger dan geraamd.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*Tegenvaller studiefinanciering ontvangsten nr*

De niet-relevante ontvangsten van studiefinanciering zijn lager dan geraamd. Uit de realisatiegegevens van DUO blijkt dat er een lager bedrag is terugbetaald aan leningen.

Financiën*Dividenden staatsdeelnemingen*

Een actualisatie van de dividendramingen van de staatsdeelnemingen geeft voor het jaar 2022 een negatieve bijstelling als gevolg van de definitieve vaststellingen van de dividenden.

Economische Zaken en Klimaat*Verlaging ontvangsten cova-heffing 2022*

Er is minder COVA-heffing opgehaald door de Belastingdienst. De reden hiervoor is dat er vooral minder aan de pomp wordt getankt dan waar in de begroting rekening mee gehouden werd. Omdat dit een generaal ontvangstenbudget is, wordt de ontvangstentaakstelling met 12,6 miljoen euro naar beneden bijgesteld omdat er minder heffing is binnengekomen.

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking*Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen*

Deze mutatie komt voort uit wijzigingen in de aflossingsschema's van de NIO-leningen. Hierdoor is de ontvangstenraming bijgewerkt. Het effect op de gehele looptijd is nihil.

Diergezondheidsfonds*Bijstelling prognose ontvangsten*

Dit betreft een verzamelmutatie van EU-ontvangsten en ontvangsten van de sector. De verwachte EU-ontvangsten zijn met 1,1 miljoen euro naar beneden bijgesteld. De verwachte ontvangsten van de sector worden met 1,1 miljoen euro naar boven bijgesteld.

Bijstelling saldo m.b.t. ruimingskosten nertsen

In 2020 is voor de ruimingskosten van nertsenunderhouders als gevolg van COVID-19 bij nertsen een bijdrage ontvangen vanuit generale middelen. De uiteindelijke ruimingskosten vallen 3,3 miljoen lager uit dan geraamd. Deze meevaller wordt ingezet ten behoeve van de problematiek in het DGF naar aanleiding van de vogelgriep.

Overschrijding DGF-plafond door vogelgriep

De bestrijdingskosten van de vogelgriep overschrijden het plafondbedrag (30 miljoen euro) dat voor de pluimveesector is opgenomen in het convenant bestrijding besmettelijke ziekten 2020-2024. De kosten boven dit plafond worden betaald uit de rijksbijdrage aan het Diergezondheidsfonds (DGF). Daarom neemt de LNV-bijdrage aan het DGF toe.

TER BESLISSING

Aan
de minister

Directoraat-Generaal van
de Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Najaarsnota t.b.v. bespreking MR

Datum
10 november 2022

Notanummer
2022-0000276853

Bijlagen
1. Najaarsnota 2022
2. Generale Staat

Aanleiding

Vrijdag 18 november wordt de Najaarsnota (NJN) behandeld in de MR. Ter voorbereiding treft u bijgevoegd de finale versie van de NJN die vrijdag 11 november verstuurd wordt richting AZ.

Beslispunten

- Bent u akkoord met verzending van bijgevoegde Najaarsnota 2022 inclusief bijlagen en bijgevoegde Generale Staat?

Kernpunten

- In de bijgevoegde versie van de NJN zijn uw opmerkingen naar aanleiding van de eerdere versie verwerkt. Daarnaast heeft er nog een actualisatie plaatsgevonden van de zorgcijfers, de ramingen van de Oekraïne middelen en energiemiddelen.
- Bijgevoegde versie bevat niet het geactualiseerde inkomstenbeeld en de daaruit volgende saldo en schuld.
- Het MR aanbiedingsformulier heeft u reeds eerder ontvangen.
- Volgende week zult u voorafgaand aan de MR een annotatie ontvangen inclusief een update over het inkomstenbeeld en het geactualiseerde saldo en schuld. De MR wordt mandaat gevraagd voor verwerking van deze gegevens.
- In de MR wordt met de NJN ook de Generale Staat meegestuurd. Deze wordt niet naar de Kamer verstuurd.
- Zoals afgelopen maandag met u besproken is de dekking van de asiel tenvallers verwerkt conform voorstel Financiën.
- Donderdagmiddag 10 november is bericht gekomen dat de minister voor Langdurige Zorg overleg met u wil over energiecompensatie langdurige zorg. De afgelopen dagen is hierover ambtelijk overleg geweest. In de NJN is ook op dit punt het voorstel van Financiën opgenomen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

HEDEN
TER BESLISSING

Aan
de minister

nota

Aanbiedingsbrief Najaarsnota aan Tweede Kamer

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

Datum

17 november 2022

Notanummer

2022-0000281257

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief TK
Najaarsnota 2022

Aanleiding

De Najaarsnota staat voor vrijdag 18 november geagendeerd in de MR en dient uiterlijk 1 december aan het parlement verzonden te worden. Na behandeling in de MR worden eventuele opmerkingen verwerkt waarna de volledige Najaarsnota richting de Tweede Kamer wordt verstuurd. Naar aanleiding van de geactualiseerde en doorgerekende inkomstencijfers, willen we u bij deze informeren over de ontwikkelingen van het EMU-saldo en de EMU-schuld.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met het opnemen van de volgende passage in de inleiding van de Najaarsnota?

"De geraamde inkomsten voor 2022 zijn met 3,1 miljard euro opwaarts bijgesteld ten opzichte van de Miljoenennota 2023. Deze bijstelling bestaat uit een positief, beleidsmatig effect van 6,4 miljard euro vanuit de solidariteitsheffing. Daar tegenover staat een negatief effect door economische ontwikkelingen bij de reguliere inkomsten van -3,3 miljard euro. Het EMU-saldo en EMU-schuld laten een lichte verslechtering zien ten opzichte van de Miljoenennota 2023: het EMU-saldo in 2022 komt uit op -1% bbp en de schuld op 50,4% bbp ten opzichte van -0,9% bbp en 49,8% bbp in de Miljoenennota 2023."

Deze update zal vrijdag in de MR mondeling worden toegelicht.

- De Najaarsnota en de 2^e suppletore begrotingswetten worden dinsdag 22 november om 15 uur gepubliceerd. Wilt u daarvoor bijgevoegde aanbiedingsbrief ondertekenen?

Kernpunten

- De met u afgestemde versie van de Najaarsnota op 11 november bevatte nog niet de inkomstencijfers en de actuele saldo- en schuld cijfers.
- Het EMU-saldo en de EMU-schuld vallen dit jaar negatiever uit dan gedacht op Prinsjesdag. De EMU-schuld komt in de Najaarsnota 2022 0,6% bbp hoger uit dan geraamd in de laatste Miljoenennota. Het EMU-saldo verslechtert met 0,1% bbp.
- De reguliere belastinginkomsten zijn 0,4% bbp (3,1 mld. euro) lager dan geraamd bij de Miljoenennota. Hier tegenover staan hogere ontvangsten van

de solidariteitsheffing van 0,7% bbp (6,4mld euro). Dit maakt dat de totale belastingontvangsten 0,3% bbp (3,1 mld. euro) hoger liggen dan geraamd bij Miljoenennota.

- Lange tijd gaven economische ontwikkelingen steeds aanleiding om de raming opwaarts bij te stellen. Deze negatieve endogene bijstelling is daarmee een trendbreuk, maar geen duidelijk signaal voor een economische ommekeer. Veel ontvangsten liggen namelijk nog steeds significant boven het niveau van 2021 en in een aantal gevallen spelen kasschuiven naar begin 2023 een rol. Of deze daling zich doorzet zal duidelijker worden bij de publicatie van het CEP in het voorjaar van 2023.
- Naast de onder beslipunten te vinden passage voor de inleiding, voegen we ook een (feitelijke) toelichting van saldo, schuld en inkomsten toe in de hoofdtekst van de Najaarsnota.
- Separaat ontvangt u de annotatie voor behandeling in de MR met daarin ook het geactualiseerde beeld van het EMU-saldo en de EMU-schuld verwerkt.
- Na behandeling in de MR worden eventuele opmerkingen verwerkt. Bij minimale aanpassing is het streven de volledige Najaarsnota op 22 november te versturen richting het parlement.
- Op 14 december wordt de Najaarsnota in de Tweede Kamer behandeld.

Toelichting

EMU-saldo

Tabel Ontwikkeling feitelijk overheidssaldo sinds Miljoenennota 2023	
(in procenten bbp; + is saldoverbetering)	2022
EMU-saldo Miljoenennota 2023	-0,9%
Inkomsten (regulier)	-0,4%
Inkomsten (solidariteitsheffing)	0,7%
Uitgaven energiemaatregelen	-0,5%
Kastransverschillen en overige correcties relevant voor het EMU-saldo	-0,2%
<i>waarvan EBN-deel solidariteitsheffing</i>	-0,3%
<i>waarvan Voorschot tijdelijk prijsplafond</i>	0,2%
Nood- en steunmaatregelen corona	0,2%
EMU-saldo Najaarsnota 2022	-1,0%

Bij Najaarsnota verslechtert het EMU-saldo met 0,1 procent bbp ten opzichte van de Miljoenennota. Dit komt door de volgende factoren:

- *Inkomsten*: de inkomsten zijn uitgesplitst in een regulier deel en een deel solidariteitsheffing. De voornaamste neerwaartse bijstellingen zitten in de btw (0,8 mld.), loonheffing (0,8 mld.) en inkomensheffing (0,8 mld.). De inkomsten worden als laatste punt in de toelichting van deze nota uitgebreider besproken.
- *Nood- en steunmaatregelen corona*: de uitgaven aan de steunmaatregelen dalen per saldo met 2,1 miljard (0,2%) in 2022. De lagere uitgaven hangen samen met verminderde uitgaven in zowel de zorg (1,3 mld.) als de TVL-regeling (0,3 mld.)

Het effect van de energiemaatregelen op het EMU-saldo in 2022 is per saldo nul. Onder deze maatregelen vallen de inkomsten solidariteitsheffing (0,7%), uitgaven energiemaatregelen (-0,5%) en een deel van de kastransverschillen (-0,2%).

EMU-schuld

Tabel Ontwikkeling overheidsschuld sinds Miljoenennota 2023	
(in procenten bbp; + is toename schuld)	2022
EMU-schuld Miljoenennota 2023	49,8%
EMU-saldo	0,1%
Mutatie schuld ultimo 2021	0,0%
Schatkistbankieren	0,1%
Kastransverschil solidariteitsheffing	0,3%
Overig	0,1%
EMU-schuld Najaarsnota 2022	50,4%

De EMU-schuld verslechtert met 0,6% bbp ten opzichte van de Miljoenennota. Dit komt met name door de volgende twee factoren:

- *Doorwerking EMU-saldo:* door het negatievere EMU-saldo verslechtert de schuld met 0,1% bbp.
- *Kastransverschil solidariteitsheffing:* De uitgaven en ontvangsten van de solidariteitsheffing volgen in latere jaren. Omdat het EMU-saldo op transactiebasis en de EMU-schuld op kasbasis wordt berekend, werkt het saldo van de solidariteitsheffing positief door op het EMU-saldo, maar niet op de EMU-schuld. De opbrengsten werken dus direct door in het saldo en pas in latere jaren met vertraging in de schuld.

Inkomsten Najaarsnota 2022

- In de Najaarsnota wordt alleen een raming gemaakt voor 2022. De raming is vooral gebaseerd op maandontvangsten en overige uitvoeringsinformatie; er is geen nieuwe CPB-raming beschikbaar.
- De geraamde inkomsten over 2022 zijn in de najaarsnota 3,1 miljard hoger dan verwacht bij MN23. Hiervan wordt +6,4 miljard veroorzaakt door nieuw beleid (invoering solidariteitsbijdrage) en -3,3 miljard door ontwikkelingen in de economie en de uitvoering.
- De solidariteitsbijdrage is een heffing op overwinsten van gas- en oliebedrijven waardoor naar verwachting 6,4 miljard aan opbrengsten binnenkomt. De helft hiervan (3,2 miljard) is een lastenrelevante opbrengst, de andere helft betreft de afdracht van Energie Beheer Nederland die leidt tot een precies even grote derving van dividend aan de uitgavenkant. Overigens komen deze ontvangsten naar verwachting pas in 2024 binnen in de kas, omdat dan de winst over 2022 definitief is vastgesteld. Voor het EMU-saldo tellen ze wel mee in 2022.
- De voornaamste neerwaartse bijstellingen zitten in de btw, loonheffing en inkomensheffing (alle drie -0,8 miljard).
  - De btw-ontvangsten groeien gestaag door ten opzichte van 2021 (mede dankzij de hoge inflatie), maar de groei is iets lager dan werd verwacht in de Miljoenennota 2022.
  - De bijstelling in de loonheffing is relatief beperkt ten opzichte van de totale omvang van deze heffing van 113 miljard.
  - Bij de inkomensheffing worden aanslagen door het box 3-arrest dit jaar later opgelegd dan normaal. Eerder was de hoop dat alle ontvangsten nog wel in 2022 binnen zouden komen, maar door een verstoring bij de aanslagoplegging is nu de verwachting dat een deel begin 2023 binnenkomt. Daarnaast zijn de totale inkomsten binnen de IH ook lager dan eerder geraamd, maar het is nog niet duidelijk of dit komt door box 1, box 2 of box 3 (of een combinatie daarvan).

- Ook bij de schenk- en erfbelasting speelt een verstoring een rol, waardoor naar verwachting circa 0,15 miljard begin 2023 binnenkomt in plaats van dit jaar.
- Overige bijstellingen zitten vooral in de dividendbelasting (-0,4 mld.), overdrachtsbelasting (-0,4 mld.), energiebelasting (-0,3 mld.), benzine- en dieselaccijnzen (-0,3 mld.), invoerrechten (+0,35 mld.), vennootschapsbelasting (+0,2 mld.) en verhuurderheffing (+0,15 mld.).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER ADVISERING TBV MR 18/11, PT. 13

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Annotatie Najaarsnota 2022 voor ministerraad

Datum

17 november 2022

Notanummer

2022-0000281291

Bijlagen

geen

Aanleiding

De Najaarsnota staat geagendeerd voor de MR van vrijdag 18 november.

Advies

U kunt mandaat vragen voor het versturen van de Najaarsnota naar de Tweede Kamer inclusief de inkomstencijfers, EMU-saldo en EMU-schuld en het verwerken van mogelijke wijzigingen volgend uit deze MR. Het streven is de Najaarsnota dinsdag naar de Tweede Kamer te versturen.

Kernpunten

- Sinds de versie die voorligt in de MR zijn er enkele wijzigingen opgetreden waarvoor het van belang is dat u de MR mandaat vraagt om deze te verwerken in de versie die naar de Tweede Kamer gaat. Dit betreft:
  - *Verwerking van de inkomstencijfers:* De raming van de totale belasting- en premieontvangsten voor 2022 is met 3,1 miljard euro opwaarts bijgesteld ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 2023. Deze bijstelling bestaat uit een positief beleidsmatig effect van 6,4 miljard euro door de introductie van de solidariteitsbijdrage en een negatief endogeen effect van 3,3 miljard euro.
  - *Verwerking van het EMU-saldo en schuld:* De raming van het EMU-saldo is -1,0% bbp. Dit is een verslechtering van 0,1% bbp ten opzichte van het saldo gepresenteerd tijdens de Miljoenennota 2023. Deze verslechtering van het EMU-saldo komt voornamelijk door een daling van de reguliere inkomsten. De huidige raming van de overheidsschuld is 50,4% bbp, een verslechtering van 0,6% bbp.
  - *EU-invoerrechten:* Naar aanleiding van de nieuwe inkomstenraming zijn de rente-uitgaven en de EU-invoerrechten geactualiseerd. Dit levert een kleine meevaller op (88 miljoen euro), die gebruikt wordt om de in=uit taakstelling verder te vullen.
  - *Rentetabel:* De tabel met indicatie dekkingsopgave bij hogere rentestanden is gewijzigd op basis van het laatste kassaldo na doorrekening Najaarsnota.
- Een openstaand punt was asiel. JenV heeft aangegeven akkoord te zijn met ons dekkingsvoorstel.
- Ambtelijk is overeenstemming bereikt met VWS over de energiecompensatie. Op de Zvw zijn goede afspraken gemaakt om verzekeraars hun rol goed uit te

kunnen laten voeren. Hiervoor zijn geen extra middelen nodig. In de Wlz wordt ruimte geboden om zorgkantoren en zorgaanbieders maatwerkafspraken te laten maken in verband met een bovenmatige stijging van (energie)prijzen in 2022 die niet door maatregelen en binnen de exploitatie van een zorgaanbieders kunnen worden opgevangen (100 mln., specifiek gedekt). Ambtelijk is afgesproken dat we in lijn met de overeengekomen afspraak de teksten in de Najaarsnota aanpassen. Op moment van schrijven van deze notitie was nog geen finaal akkoord op politiek niveau van VWS binnen. Vooralsnog zijn de signalen dat dit niet nog tot wijzigingen op het ambtelijk overeengekomen akkoord gaat leiden.

- Mogelijke overige inbreng van departementen vindt u verderop in de nota.

Eventuele spreektekst

- De Najaarsnota presenteert een update van de overheidsfinanciën sinds de Miljoenennota 2023. Bijzonder is dat er in deze Najaarsnota extra prijscompensatie voor de publieke sector wordt aangekondigd en er vooruit wordt gekeken op de nog openstaande dekkingsopgave voor het voorjaar.
- In de Najaarsnota die voor ligt zitten nog niet de laatste inkomstencijfers en saldo en schuld. Deze cijfers zijn deze week binnen gekomen. Ik vraag u mandaat om deze cijfers te verwerken en de Najaarsnota vervolgens te versturen richting de Tweede Kamer.
- Saldo en schuld laten een lichte verslechtering zien ten opzichte van de Miljoenennota: het EMU-saldo in 2022 komt uit op -1% en de schuld op 50,4% ten opzichte van -0,9% en 49,8% tijdens Miljoenennota 2023.
- Afgelopen dinsdag heeft het CBS de macrocijfers voor het 3de kwartaal gepubliceerd. Ten opzichte van het vorige kwartaal krimpt de economie licht met 0,2%. Ook nam de spanning op de arbeidsmarkt iets af en nam het aantal werkloze licht toe.
- Beide effecten zijn ook onderliggend zichtbaar in de inkomstencijfers die deze week verwerkt zijn. Lange tijd gaven economische ontwikkelingen steeds aanleiding om de ramingen tussentijds opwaarts bij te stellen. Hierin zien we echter een trendbreuk. De geraamde inkomsten over 2022 zijn in de Najaarsnota 3,1 miljard hoger dan verwacht bij Miljoenennota 2023. Hiervan wordt +6,4 miljard veroorzaakt door nieuw beleid (invoering solidariteitsbijdrage) en -3,3 miljard door ontwikkelingen in de economie en de uitvoering.
- Deze verslechtering van 3,3 miljard komt met name vanuit lagere btw-ontvangsten en gedaalde loon-en inkomstenheffingen. Volgens het trendmatig begrotingsbeleid hoeft deze niet gedekt te worden.
- Deze negatieve bijstelling is daarmee een trendbreuk, maar geen duidelijk signaal voor een economische ommekeer. Veel ontvangsten liggen namelijk nog steeds significant boven het niveau van 2021.
- Wel laat deze trendbreuk zien dat er naast de budgettaire risico's ook mogelijke grote economische risico's zijn. Een recessie wordt meer en meer een reële mogelijkheid met als gevolg mogelijk lagere inkomsten in het voorjaar. Hiermee blijft met betrekking tot de openstaande dekkingsopgave het advies duidelijk. We moeten dekken.
- De nog openstaande incidentele dekkingsopgave voor het prijsplafond en de steun aan het mkb bedraagt minimaal 7,5 miljard euro. Daarnaast zullen de

structurele hogere rente-uitgaven gedekt worden. Dit zal naar verwachting om 5 tot 9 miljard euro gaan.

- Dekking is niet enkel van belang omdat de begrotingsregels dit voorschrijven, maar ook omdat het onzeker is wat er nog op ons af gaat komen en het beperken van de inflatie in plaats van verder op te laten lopen.
- Mogelijk extra steunbeleid in het voorjaar dient gericht, tijdelijk en gedekt te zijn. Gezien de uitzonderlijke omstandigheden blijft het van belang om de uitgaven en lasten wel integraal te blijven bezien zoals ook eerder gedaan.
- In de Najaarsnota wordt verder ingegaan op de prijscompensatie voor de publieke sector. Mede naar aanleiding van de aangenomen moties bij de Algemene Politieke Beschouwingen is in de voorliggende Najaarsnota aangekondigd dat bij Voorjaarsnota 2023 een extra prijsbijstelling over 2022 gaat worden uitgekeerd om de (semi-) publieke sector voor de hoge inflatie structureel extra te compenseren. Afhankelijk van de macro economische ontwikkelingen is de inschatting dat dit circa 1,6 miljard structureel kost. Met deze extra prijsbijstelling kunnen collega's voor 2023 specifieke compensatie voor de (semi-) publieke sector bekostigen. Aangezien de situatie per geval zal verschillen, zal per sector worden bekeken wat een passende oplossing is.
- Tot slot laat het reguliere uitgavenbeeld van 2022 een tegenvaller zien op asieluitgaven vanwege de hogere asielinstroom. Deze tegenvaller wordt gedekt met de onderuitputting op de begrotingen. De resterende onderuitputting wordt met name gebruikt om de taakstellende onderuitputting van 2,1 miljard uit de augustusbesluitvorming in te vullen naast de reguliere in=uit taakstelling. Er staat momenteel nog zo'n 1,2 miljard euro aan taakstelling open.
- Het behandelschema van de NJN is als stuk ter kennisneming toegevoegd aan de agenda van deze MR. Het verzoek is aan alle ministers om beschikbaar te zijn voor de Tweede Kamer voor de plenaire behandeling van de suppletore wetten.

Inbreng bewindspersonen

Hieronder treft u de mogelijke inbreng vanuit departementen en hoe u hierop kunt reageren.

Inbreng SZW

- Mogelijk zal SZW een vraag stellen over dekkingsopgaven bij hogere rentestanden, dat het niet duidelijk is welk deel van de rentetegenvaller het kabinet volgens de begrotingsregels moet dekken.
- U kunt aangeven dat de volledige rentetegenvaller zoals nu geschat volgens de begrotingsregels gedekt moet worden. De huidige bedragen zijn berekend onder de aanname dat de rente bij CEP 2023 stijgt naar resp. 2,6% en 4%, en dat deze structureel op dit niveau blijft. Volgens de begrotingsregels hoeven mutaties die het gevolg zijn van verslechterde economische vooruitzichten na de kabinetsperiode niet te worden betrokken in de besluitvorming. Deze oploop in de rentelasten komt echter niet door verslechterde vooruitzichten na de kabinetsperiode, maar doordat een steeds groter deel van de leningen tegen het nieuwe rentetarief zal worden afgesloten.
- Mogelijk zal SZW markeren dat het van belang is om bij de energiecompensatie van (semi-) collectieve sectoren ook te kijken naar de kinderopvang, gegeven de mogelijke gevolgen van hoge energieprijzen voor de betaalbaarheid voor ouders.

- U kunt aangeven dit punt te herkennen. Ambtelijk is met SZW afgesproken om dit punt richting de voorjaarsbesluitvorming verder te onderzoeken. Hoewel de overheid bij de kinderopvang geen directe financiering biedt, speelt bij de indexering van de maximum-uurprijzen in de kern wel dezelfde problematiek. We gaan kijken of een extra prijsbijstelling in verband met de uitzonderlijke inflatie in 2022 ook hier gerechtvaardigd is.

Inbreng SZW en DEF

- SZW en Defensie hebben gevraagd waarom de Najaarsnota niet een week later in de MR wordt behandeld, wanneer ook de inkomstcijfers, EMU-schuld en EMU-saldo zijn opgenomen in de Najaarsnota.
- U kunt reageren dat we de Najaarsnota dit jaar een week eerder willen versturen naar het parlement met het oog op de behandeling in de Eerste en Tweede Kamer. Het debat in de Tweede Kamer is dit jaar een week eerder, zodat de Najaarsnota voor de kerst ook nog in de Eerste Kamer behandeld kan worden. Dit is belangrijk met het oog op het rechtmatig kunnen doen van de uitgaven.
- Daarnaast kunt u aangeven dat de inkomstcijfers geen invloed hebben op de besluitvorming. Conform het trendmatig begrotingsbeleid hoeven tegenvallers in de inkomsten niet gedekt te worden.

Inbreng JenV

- Mogelijk brengt JenV in dat de gehele niet-asielonderuitputting van 71 mln. op de JenV-begroting voor de asieltegenvaller bij Najaarsnota éénmalig is en geen precedent moet scheppen voor de toekomst.
- U kunt reageren dat deze inzet, naast de 200 mln. inzet van rijksbrede onderuitputting en 160 mln. vanuit ODA, nu een passende oplossing is. Asiel is een specifiek dossier op de JenV-begroting.
- Bij de volgende budgettaire rondes zullen we bij nieuwe asieltegenvallers opnieuw kijken welke oplossing passend is. Ik wil hier niet op vooruit lopen.

Inbreng EZK

- EZK zal mogelijk aangeven dat de opgave voor het komend voorjaar groot is en dat zij graag goed betrokken wil worden bij de oplossing.
- U kunt dit toezeggen.

Inbreng VWS

- VWS brengt mogelijk in dat de Najaarsnota in lijn moet worden gebracht met de ambtelijke afspraken.
- U kunt toezeggen dat wij de ambtelijke afgestemde teksten voor de Najaarsnota opnemen in de finale versie die zal worden verstuurd aan de Kamer.

Inbreng BZK

- BZK heeft gevraagd waarom er in 2022 wel compensatie is voor de amateursport en niet voor andere sectoren (zoals bijvoorbeeld buurthuizen)
- U kunt reageren dat met het toevoegen van prijscompensatie aan het gemeentefonds buurthuizen ondersteund kunnen worden door gemeenten.
- Uit de inventarisatieronde bleken de acute problemen in 2022 het grootst te zijn voor de zwembaden, door hun bijzonder hoge energie-intensiteit. Om continuïteit van onder andere zwemlessen te borgen, is extra steun in 2022 daarom essentieel.

- Ook een deel van de amateursport is bijzonder energie-intensief. Voor deze groep wordt een noodfonds opgericht voor het geval ze ook in de continuïteitsproblemen komen en gedekt door VWS.
- De andere sectoren, waaronder gemeenten, worden vanaf 2023 gecompenseerd met een structureel hogere prijscompensatie.

Inbreng OCW

- Mogelijk brengt OCW in dat ze in 2023 voor enkele sectoren een specifieke regeling energiecompensatie (bijvoorbeeld uitschieters bij scholen of musea) zouden willen starten. Mogelijk wil OCW dit dekken met specifieke dekking buiten de extra tranche prijsbijstelling.
- U kunt aangeven dat departementen voor een specifieke regeling naast de extra tranche prijsbijstelling een voorstel mogen indienen met specifieke dekking bij de voorjaarsbesluitvorming in overleg met Financiën.

Toelichting

Uitgavenbeeld

- De totale mee-/tegenvallers zijn met 3 miljard positief bijgesteld, waarvan 2,7 miljard onderuitputting betreft. De meeste onderuitputting doet zich voor bij de begroting van Defensie (748 miljoen euro) en de begroting van Economische Zaken en Klimaat (391 miljoen euro). Daarnaast wordt 918 miljoen euro van de onderuitputting via kasschuiven naar 2023 geschoven.
- De grootste tegenvaller zit in asiel (totaal 431 miljoen). Door de verhoogde instroom van reguliere asielzoekers doen zich tegenvallers voor bij de diverse organisaties. Een deel van deze meerkosten wordt opgevangen vanuit Official Development Assistance (ODA)-budgetten ten behoeve van de opvang van eerstejaars asielzoekers (160 miljoen euro). Het resterende deel wordt gedekt uit de onderuitputting bij JenV (71 miljoen euro) en de rijksbrede onderuitputting (200 miljoen euro).
- De generale dossiers laten een tegenvaller zien van 194 miljoen euro. Dit komt voornamelijk vanuit het dossier 'Afpakken'. Er doet zich een forse tegenvaller (290 miljoen euro) voor bij het afpakken van crimineel geld en goederen door het uitblijven van grote transacties.
- De tegenvallers worden gedekt met de onderuitputting op de begrotingen. De resterende onderuitputting wordt met name gebruikt om de taakstellende onderuitputting van 2,1 miljard in te vullen naast de reguliere in=uit taakstelling. Er staat momenteel nog zo'n 1,2 miljard euro aan taakstelling open.

Toelichting dekkingsopgave

- De dekkingsopgave die moet worden ingevuld in het voorjaar van 2023 is aanzienlijk. Het prijsplafond en de tijdelijke tegemoetkoming energiekosten voor het mkb (TEK) zijn nog niet volledig gedekt. De incidentele opgave naar huidige inschatting in het voorjaar minimaal 7,5 miljard euro. Hiervoor zal naar dekking moeten worden gezocht op basis van de budgettaire ontwikkelingen in het voorjaar, mede gebaseerd op het Centraal Economisch Plan (CEP). Het vinden van dekking is onder andere van belang vanwege het mogelijk versterkend effect van de overheidsuitgaven op de inflatie en mogelijke dalende inkomsten bij een mogelijke recessie.

- In het voorjaar van 2023 zal daarnaast structurele dekking gevonden moeten worden voor de stijgende rentelasten. Afhankelijk van de rente loopt dat op van 5 tot bijna 9 miljard euro. In aanloop naar de voorjaarsbesluitvorming gaan we opties en maatregelen inventariseren om deze tegenvaller structureel in te passen. Zo blijven de overheidsfinanciën beheersbaar en worden geen rekeningen doorgeschoven naar toekomstige generaties.

Steun (semi-) collectieve sector

- Naast bedrijven en huishouden worden ook publieke voorzieningen en maatschappelijke organisaties geraakt door de hoge energieprijzen. De maatregelen die wij als kabinet genomen hebben zoals het tariefplafond zijn ook bedoeld om deze organisaties te helpen.
- Mede naar aanleiding van de aangenomen moties bij de Algemene Politieke Beschouwingen is in de voorliggende Najaarsnota aangekondigd dat het kabinet bij Voorjaarsnota 2023 een extra prijsbijstelling over 2022 gaat uitkeren om de (semi-) publieke sector voor de hoge inflatie structureel extra te compenseren.
- Deze extra structurele prijsbijstelling gaat worden gebaseerd op CEP 2023 waarbij gekeken gaat worden naar de inflatieontwikkeling over 2022 (t.o.v. CEP 2022 (T-1)). Op basis van de MEV-raming afgelopen zomer komt een dergelijke extra prijsbijstelling uit op circa 1,6 miljard euro structureel (zie hieronder voor de uitsplitsing per departement).
- U kunt aangeven dat met deze extra prijsbijstelling voor 2023 specifieke compensatie voor de (semi-) publieke sector bekostigd kan worden. Aangezien de situatie per geval zal verschillen, zal per sector worden bekeken wat een passende oplossing is.

Hoofdstuk	Hoofdstuk naam	2023	2024	2025	2026	2027
1	De Koning	0	0	0	0	0
2A	Staten-Generaal	2	2	2	2	2
2B	HCVS	1	1	1	1	1
3	Algemene Zaken	1	1	1	1	1
4	Koninkrijksrelaties	2	2	2	2	2
6	Veiligheid en Justitie	98	97	96	96	97
	Binnenlandse Zaken en					
7	Koninkrijksrelaties	16	14	13	13	13
8	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	371	371	374	374	374
9A	Nationale Schuld	1	1	1	1	1
9B	Financiën	34	31	31	31	31
10	Defensie	50	49	48	48	49
12	Infrastructuur & Milieu	37	37	34	31	30
13	Economische Zaken	45	44	39	38	38
	Landbouw, Natuur en					
14	Voedselkwaliteit	22	19	20	19	17
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	27	27	29	28	27
16	Volksgesondheid, Welzijn en Sport	41	38	37	37	37
19	Nationaal Groeifonds	35	47	48	37	24
	Gemeentefonds, Provinciefonds en					
50	BCF	346	345	345	382	381
55	Infrastructuurfonds	95	85	89	90	80
65	Deltafonds	22	19	17	17	18
66	Defensiematerieelbegrotingsfonds	97	91	91	88	87

86	Aanvullende Post	185	244	267	273	261
	Totaal	1527	1564	1585	1611	1572

EMU-saldo

Tabel Ontwikkeling feitelijk overheidssaldo sinds Miljoenennota 2023

(in procenten bbp; + is saldoverbetering)	2022
EMU-saldo Miljoenennota 2023	-0,9%
Inkomsten (regulier)	-0,4%
Inkomsten (solidariteitsheffing)	0,7%
Uitgaven energiemaatregelen	-0,5%
Kastransverschillen en overige correcties relevant voor het EMU-saldo	-0,2%
<i>waarvan EBN-deel solidariteitsheffing</i>	-0,3%
<i>waarvan Voorschot tijdelijk prijsplafond</i>	0,2%
Nood- en steunmaatregelen corona	0,2%
EMU-saldo Najaarsnota 2022	-1,0%

Bij Najaarsnota verslechtert het EMU-saldo met 0,1 procent bbp ten opzichte van de Miljoenennota. Dit komt door de volgende factoren:

- *Inkomsten*: de inkomsten zijn uitgesplitst in een regulier deel en een deel solidariteitsheffing. De voornaamste neerwaartse bijstellingen zitten in de btw (0,8 mld.), loonheffing (0,8 mld.) en inkomensheffing (0,8 mld.). Een uitgebreidere toelichting bij de inkomstencijfers is te vinden in bijlage 1.
- *Nood- en steunmaatregelen corona*: de uitgaven aan de steunmaatregelen dalen per saldo met 2,1 miljard (0,2%) in 2022. De lagere uitgaven hangen samen met verminderde uitgaven in zowel de zorg (1,3 mld.) als de TVL-regeling (0,3 mld.)

Het effect van de energiemaatregelen op het EMU-saldo in 2022 is per saldo nul. Onder deze maatregelen vallen de inkomsten solidariteitsheffing (0,7%), uitgaven energiemaatregelen (-0,5%) en een deel van de kastransverschillen (-0,2%).

EMU-schuld

Tabel Ontwikkeling overheidsschuld sinds Miljoenennota 2023

(in procenten bbp; + is toename schuld)	2022
EMU-schuld Miljoenennota 2023	49,8%
EMU-saldo	0,1%
Mutatie schuld ultimo 2021	0,0%
Schatkistbankieren	0,1%
Kastransverschil solidariteitsheffing	0,3%
Overig	0,1%
EMU-schuld Najaarsnota 2022	50,4%

De EMU-schuld verslechtert met 0,6% bbp ten opzichte van de Miljoenennota. Dit komt met name door de volgende twee factoren:

- *Doorwerking EMU-saldo*: door het negatievere EMU-saldo verslechtert de schuld met 0,1% bbp.
- *Kastransverschil solidariteitsheffing*: De uitgaven en ontvangsten van de solidariteitsheffing volgen in latere jaren. Omdat het EMU-saldo op transactiebasis en de EMU-schuld op kasbasis wordt berekend, werkt het saldo van de solidariteitsheffing positief door op het EMU-saldo, maar niet op de EMU-schuld. De opbrengsten werken dus direct door in het saldo en pas in latere jaren met vertraging in de schuld.

Inkomstencijfers

- De geraamde inkomsten over 2022 zijn in de Najaarsnota 3,1 miljard hoger dan verwacht bij Miljoenennota 2023. Hiervan wordt +6,4 miljard veroorzaakt door nieuw beleid (invoering solidariteitsbijdrage) en -3,3 miljard door ontwikkelingen in de economie en de uitvoering.
- De voornaamste neerwaartse bijstellingen zitten in de btw, loonheffing en inkomensheffing (alle drie -0,8 miljard).
  - De btw-ontvangsten groeien gestaag door ten opzichte van 2021 (mede dankzij de hoge inflatie), maar de groei is iets lager dan werd verwacht in de Miljoenennota 2022.
  - De bijstelling in de loonheffing is relatief beperkt ten opzichte van de totale omvang van deze heffing van 113 miljard.
  - Bij de inkomensheffing worden aanslagen door het box 3-arrest dit jaar later opgelegd dan normaal. Eerder was de hoop dat alle ontvangsten nog wel in 2022 binnen zouden komen, maar door een verstoring bij de aanslagoplegging is nu de verwachting dat een deel begin 2023 binnenkomt. Daarnaast zijn de totale inkomsten binnen de IH ook lager dan eerder geraamd, maar het is nog niet duidelijk of dit komt door box 1, box 2 of box 3 (of een combinatie daarvan).
- Ook bij de schenk- en erfbelasting speelt een verstoring een rol, waardoor naar verwachting circa 0,15 miljard begin 2023 binnenkomt in plaats van dit jaar.
- Overige bijstellingen zitten vooral in de dividendbelasting (-0,4 mld.), overdrachtsbelasting (-0,4 mld.), energiebelasting (-0,3 mld.), benzine- en dieselaccijnzen (-0,3 mld.), invoerrechten (+0,35 mld.), vennootschapsbelasting (+0,2 mld.) en verhuurderheffing (+0,15 mld.).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.